

АНОТАЦІЇ

Андрушків Б. М., Кирич Н. Б., Тарасюк Г. М. *Особливості організації інформаційного забезпечення учасників ринку землі в умовах добровільного об'єднання територіальних громад.* – С. 210.

У статті розглянуто стан та особливості інформаційного забезпечення селян (потенційно домінуючих учасників ринку землі) про землеустрій та земельні реформи в умовах добровільного об'єднання територіальних громад, ціни і т.п. Шляхом опитування здійснено вивчення громадської думки у цій сфері суспільного життя. Дано порівняльну характеристику земельних ресурсів України. Виявлено причини виникнення застійних явищ у реформуванні аграрного сектору економіки. Розкрито проблеми та дію техніко-економічних чинників впливу на організаційно-інформаційне забезпечення сільських учасників ринку землі. Виділено окремі політичні, економічні, інформаційні та соціогуманітарні особливості цього процесу. Визначено роль, власне, інформаційного забезпечення у справі ефективного функціонування в інноваційно-логістичному ланцюзі не лише аграрного сектору економіки, а і переробних підприємств, господарської та фінансової стабільності добровільно об'єднаних територіальних громад та національної економіки загалом і на цій основі досягнення стабільного розвитку суспільства.

Визначено вплив поінформованості учасників ринку землі на ефективність державної політики та розвиток адміністративно-територіальної реформи, активізацію формування об'єднань територіальних громад. Дано конкретні пропозиції з удосконалення системи поінформованості учасників ринку землі та економічних методів управління техніко-економічними чинниками на різних рівнях управління, запропоновано розробку основних, найважливіших заходів та принципів керування ними.

Ключові слова: поінформованість, село, ринок землі; агропромисловий комплекс; земля, реформи; ресурс; переробна промисловість, добровільне об'єднання територіальних громад, чинник., ЄС.

Антонюк В. П., Ляшенко В. І., Новікова О. Ф., Підоричева І. Ю., Солдак М. О., Череватський Д. Ю. *Пропозиції щодо можливих змін до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.* – С. 201.

Здійснено аналіз здобутків, які Україна отримала внаслідок реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також обмежень, які вказують на необхідність її оновлення у відповідності до нових завдань і викликів. Стаття містить пропозиції фахівців Інституту економіки промисловості щодо доцільних змін до Угоди про асоціацію України з ЄС, які стосуються Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво», а саме інтеграції України до Європейського дослідницького простору (Глава 9 «Співробітництво у сфері науки та технологій») та інтеграції екологічної політики України в сфері промисловості та регіональної політики держави (Глава 6 «Навколишнє середовище»). Зокрема надано пропозиції щодо включення до Глави 9 таких положень: утвердження науково-дослідних установ України як вагомих суб'єктів Європейського дослідницького простору; узгодження наукової політики України з науковою політикою ЄС; активна участь

університетів, Національної та галузевих академій наук України у європейському науково-технічному співробітництві; спільне використання і розвиток європейської дослідницької інфраструктури, інтегрування в Європейську хмару відкритої науки. Обґрунтовано доцільність в рамках удосконалення підписаної з ЄС Угоди про асоціацію доповнити Главу 6 положенням щодо розвитку та поглиблення співробітництва у сфері ревіталізації покинутих та занедбаних промислових об'єктів. Також надані рекомендації до Розділу III «Юстиція, свобода та безпека» щодо підвищення рівня соціального захисту працівників в умовах інтеграції України в цифровий ринок ЄС (Ст. 17 «Поводження з працівниками»).

Ключові слова: Угода про асоціацію, Україна, Європейський Союз, оновлення Угоди, науково-дослідне співробітництво, Європейський дослідницький простір, ревіталізація відходів промисловості, соціальний захист працівників.

Беззубко Ю. І. *Міжнародна допомога відновленню Донецької області.* – С. 186.

Міжнародна технічна допомога (МТД) сприяє вирішенню актуальних проблем країн. Міжнародна технічна допомога спрямована на відновлення Донецької області через наслідки військового конфлікту. Однак в сучасних умовах існує недостатнє опрацювання як теоретичних, так і практичних питань надання міжнародної допомоги в Україні. Метою статті є характеристика надання міжнародної технічної допомоги у процесах відновлення Донецької області. Проаналізована інформація про МТД (2016-2019 рр.). Визначені основні напрями МТД: отримання гуманітарної допомоги; підтримка розвитку підприємництва, розвиток освіти, відновлення інфраструктури закладів медицини і освіти.

Під час дослідження було визначено наявність проблем із наданням і використанням МТД: недосконалість стратегічного планування надходжень МТД, координації діяльності між донорами та реципієнтами МТД; неузгодженість МТД із задачами, стратегіями і пріоритетами соціально-економічного розвитку України, завданнями сталого розвитку країни; відсутність нормативно-правового механізму отримання і використання МТД, ефективного моніторингу та оцінки використання МТД, прозорості у використанні МТД, узгодженості у роботі за проектами МТД; неефективне використання коштів МТД.

Визначено зовнішні та внутрішні чинники підвищення ефективності використання МТД. Запропоновано рекомендації – міжнародну технічну допомогу необхідно здійснювати на засадах:

1. Узгодження: із національними, регіональними та місцевими стратегіями; пріоритетами та завданнями відновлення Донецької області від наслідків військового конфлікту; діяльності донорів та реципієнтів МТД у процесах підготовки проектів, контролю та моніторингу здійснення МТД.

2. Вдосконалення: методів управління МТД (процеси планування, бюджетування, контролю і моніторингу, розрахунок ефективності від використання МТД); нормативно-правової основи здійснення МТД (прийняття Закону України «Про міжнародну технічну допомогу»).

3. Врахування в державному бюджеті України ресурсів міжнародної технічної допомоги.

4. Впровадження механізму співфінансування МТД і програм відновлення.

Ключові слова: міжнародна технічна допомога, соціально-економічний розвиток, відновлення, Донецька область.

Безугла Л. С. *Регіональні особливості розвитку екотуристичної діяльності в Україні: порівняльний аналіз.* – С. 50.

На даний час екологічний туризм як пріоритетний напрям регіональної економіки потребує трансформаційних перетворень, які сприятимуть забезпеченню підвищення туристичної конкурентоспроможності регіонів України і сталого розвитку територій.

Мета даного дослідження полягає у порівняльному аналізі стратегічних документів у частині розвитку екотуристичної діяльності та інфраструктури з урахуванням регіональних особливостей. Для досягнення поставленої мети використано методи аналізу і синтезу, порівняння, узагальнення, структурно-логічного аналізу.

У статті проаналізовано стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. На підставі аналізу встановлено, що у значній кількості стратегічних документів до пріоритетних напрямів віднесено прискорення досягнення конкурентоспроможності та інноваційності економіки регіону на засадах смарт-спеціалізації. У регіональних стратегіях не йдеться про створення належних умов формування інституційного середовища розвитку екотуристичної діяльності. Лише у Стратегіях розвитку Львівської та Одеської областей серед стратегічних цілей визнано туристичну привабливість за рахунок формування відповідної інфраструктури.

При цьому у програмах розвитку туризму та рекреації, які реалізуються у більшості регіонів України, найчастіше використовується термін «сільський зелений туризм». Доведено, що існують розбіжності й неточності у застосованій термінології з проблем екотуризму. Як правило, у програмах йдеться про формування туристичної інфраструктури, але нічого не сказано про створення об'єктів екотуристичної інфраструктури. Не прописано механізми організаційно-економічного, інформаційного, фінансового забезпечення розвитку екотуристичної діяльності.

Тому доцільно внести зміни й доповнення до Стратегій регіонального розвитку до 2027 року та програм розвитку туризму й рекреації, зміст яких полягає у включенні комплексу заходів з активізації розвитку екотуризму та формування об'єктів екотуристичної інфраструктури.

Ключові слова: регіональна економіка, екологічний туризм, зелений туризм, екотуристична діяльність, екотуристична інфраструктура, стратегії регіонального розвитку, програми розвитку туризму та рекреації.

Белікова О. Ю., Фоміченко І. П., Шашко В. О., Ніколаєва Ю. В. *Тенденції розвитку цифрового маркетингу як інноваційного інструменту управління підприємствами.* – С. 133.

У статті розглянуто особливості цифрового маркетингу в сучасних умовах господарювання. Наведені канали та основні методи цифрового маркетингу. Серед трендів 2018-2019 років виділено онлайн-відео,

нативну рекламу, персоналізований контент, розумну рекламу з великими даними, розвиток спільнот. Визначено складники, які включає цифровий маркетинг (контент, дизайн, статистика). Визначено переваги цифрового маркетингу в управлінні підприємствами. Досліджено обсяг digital реклами рекламно-комунікаційного ринку України. Обґрунтовано необхідність розвитку маркетингових Інтернет-технологій просування товарів і послуг як гібридної технології в умовах розвитку інформаційного суспільства. Уточнено сутність цифрового маркетингу як таргетивного й інтерактивного маркетингу товарів і послуг, що використовує цифрові технології для залучення потенційних клієнтів і утримання їх як споживачів. Визначено основні маркетингові процеси, які реалізуються за допомогою технологій цифрового маркетингу, до яких належать маркетингові дослідження в Інтернеті, маркетингові комунікації в Інтернеті та просування і збут продукції через Інтернет.

Ключові слова: маркетинг, цифровий маркетинг, інтернет-маркетинг, онлайн-відео, соціальні мережі, реклама, Інтернет-активність, індикатори, споживачі.

Бойченко М. В. *Переваги галузевих кластерів для старопромислових регіонів.* – С. 46.

Серед мережевих утворень виділяються кластерні моделі, які охоплюють широкий спектр соціально-економічних аспектів, об'єднуючи підприємства, які знаходяться в межах певної території. В Україні зараз є накопичений досвід і знання, щоб самостійно вирішувати масштабні завдання наведення порядку в економіці, але принципи вітчизняної та зарубіжної управлінської практики в галузі створення та функціонування кластерів можна бути використати для реалізації стратегії розвитку регіону.

Визначено не тільки основні ознаки класифікації кластерів, але й ознаки успішної їх діяльності, наведено найбільш відомі моделі кластерів та приклади найбільш успішних кластерів у світі, в тому числі трансграничних, і в Україні.

Обґрунтовано, що головною особливістю галузевих кластерів є мережева форма організації всього процесу виробництва: від постачання до збуту, визначено в чому полягає економічний ефект від створення та функціонування таких кластерів та основні умови для створення галузевого кластера як життєздатної, самодостатньої, успішної та ефективної структури.

Найбільш ефективною моделлю для старопромислових регіонів є галузевий кластер, його відмінність від інших форм економічних об'єднань полягає в тому, що підприємства кластера не йдуть на повне злиття, а створюють механізм взаємодії, що дозволяє їм зберегти статус юридичної особи й при цьому співпрацювати як з іншими підприємствами, котрі утворюють кластер, так і з підприємствами за його межами. Економічні зв'язки, які є основою створення галузевих кластерів, оформляються як довгострокові контракти на основі взаємодій між різними учасниками кластера. Галузевий кластер дозволяє малим підприємствам використовувати переваги не тільки малих форм підприємництва, а й великих виробництв. Галузеві кластери використовують переважно горизонтальні зв'язки, спеціалізацію і доповнюють один одного, досягаючи більш високих результатів на основі використання переваг територіального розташування підприємств і можливостей регіонального управління. Як і органи влади, які відповідають за розвиток регіону, галузеві кластери можуть забезпечити залучення додаткових інвестицій, активізувати інноваційні про-

цеси, а також вирішити певні соціальні проблеми в регіоні.

Для старопромислових регіонів галузеві кластери є саме тим ефективним механізмом, який забезпечить ефективне функціонування їх господарського комплексу на основі раціонального використання економічного потенціалу регіону та дозволить досягти сталого його розвитку.

Ключові слова: галузеві кластери, старопромислові регіони, ознаки, моделі.

Бологіна Є. В., Кваша О. П., Степанова А. Е. *Дослідження соціальних проблем військовослужбовців та їх сімей в умовах проведення антитерористичної операції.* – С. 117.

У статті проведено аналіз сучасного стану вирішення проблем забезпечення соціального захисту військовослужбовців в умовах проведення Антитерористичної операції. Здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей. Проаналізовано низку нормативно-правових актів, які регулюють питання соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей. Визначено основні напрями соціального захисту учасників АТО: створення єдиного реєстру учасників АТО, що дозволить забезпечити їм та їхнім сім'ям належний рівень соціального захисту та гарантій; побудова ефективної моделі грошового забезпечення військовослужбовців; створення дієвого механізму забезпечення житлом військовослужбовців та їх сімей; підвищення ефективності існуючої системи пільг та компенсацій для учасників АТО і членів їх сімей; удосконалення механізму вирішення соціальних проблем в умовах військового навчання, несення бойової та допоміжної служби; створення системи психологічної та фізіологічної реабілітації; забезпечення санаторно-курортним лікуванням.

Ключові слова: збройний конфлікт, соціальний захист, військовослужбовці, учасники антитерористичної операції, соціальне забезпечення; соціально-побутове забезпечення сімей військовослужбовців.

Бриль І. В., Брюховецький Я. С. *Сучасні напрями і рівні дослідження інтелектуалізації економіки та підприємств.* – С. 172.

Сучасні тенденції до інтелектуалізації глобальної економіки, що спостерігаються протягом останніх десятиліть, висувають як ключові джерела формування конкурентоспроможності підприємств знання, інтелект, творчу діяльність працівників. Розвиток творчої праці дозволяє генерувати нові товари, послуги та інші інтелектуальні продукти, отже, створення умов для ефективної інтелектуальної діяльності є головним завданням сучасних підприємств.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні сучасних напрямів і рівнів дослідження інтелектуалізації за результатами міжнародних співставлень та економічного стану в Україні.

Визначено, що для прискорення інтелектуалізації та розвитку інноваційної активності персоналу на сучасних підприємствах необхідно було б: створити та підтримувати в колективі атмосферу нововведень; забезпечити реалізацію стратегії зростання інтелектуального капіталу та інноваційного розвитку через удосконалення системи стимулювання й мотивації; визнати, що кардинальні перетворення потрібні не лише у свідомості робітників, але й у виробничій, управлінській організаційній структурах та їх оновлення відповідно до сучасних вимог процесів управління.

Доведено доцільність виконання дослідження у ракурсі вирішення питань з визначення рівнів та сфер дослідження, а також фінансування процесів інтелектуалізації. При розробці напрямів визначення сучасного стану інтелектуалізації її слід досліджувати за рівнями (індивідуальний, мікрорівень, мезорівень, макрорівень, мегарівень); за сферами (інтелектуалізація особистості, систем менеджменту, трудового процесу, підприємства, інтелектуалізація економіки та підприємництва, як фактор державного розвитку та інтелектуалізація суспільства) дослідження згідно рівнів функціонування економіки; за фінансуванням процесів інтелектуалізації залежно від видів діяльності підприємства: фінансування інтелектуалізації від операційної діяльності підприємства, за рахунок власного статутного чи позикового капіталу, за рахунок проведення інвестиційної діяльності.

Проведене дослідження інтелектуалізації відповідно до міжнародних співставлень за індексами економічного розвитку України та аналізу економічної ситуації в державі доводить перевагу її лідерства у дослідженнях і розробках, появу нових знань, розвитку високотехнологічного виробництва і створення масових інноваційних продуктів, цифровізації.

Ключові слова: інтелектуалізація економіки та підприємств, інтелектуальний капітал, промислове виробництво, економічна діяльність, цифровізація, конкурентоспроможність.

Брюховецька Н. Ю., Іваненко Л. В. *Інтелектуалізовані виробництва України: основні гравці та тренди фармацевтичної галузі.* – С. 3.

Представлено результати дослідження сучасного стану і трендів розвитку вітчизняних підприємств-виробників фармацевтичної продукції та препаратів, актуальність проведення якого обумовлена потребою науково-методологічного забезпечення цифрової трансформації моделей бізнесу підприємств реального сектору економіки України. В умовах загострення конкурентної боротьби необхідність створення умов для розвитку вітчизняної фармацевтичної галузі характеризується специфічними інноваційними процесами, складною структурою, великою кількістю високотехнологічних робочих місць, високою інвестиційною привабливістю, є нагальною умовою для підвищення рівня якості та конкурентоспроможності фармацевтичної продукції на внутрішньому ринку, інтелектуалізації підприємств. Метою статті є встановлення трендів розвитку підприємств фармацевтичної галузі для подальшого визначення методів функціонування і розвитку інтелектуалізованих виробництв в Україні.

Визначено, що в кризові періоди динаміка промислового виробництва підприємств з високим рівнем інтелектуалізації характеризується відносною стійкістю на тлі загального зниження ділової активності. Встановлено вплив змін напрямів глобальних тенденцій розвитку світового фармацевтичного ринку на вітчизняну фармацевтичну галузь: двозначна тенденція зростання обсягів продажів рецептурних препаратів (double-digit growth) зберігається завдяки реалізації механізму реімбурсації, а також збільшенню обсягів госпітальних закупівель. Збереження тенденції зростання ринку і відповідна пролонгація державних програм типу «Доступні ліки» сприяє збільшенню попиту на внутрішньому ринку, що може стати стимулюючим фактором подальшого розвитку вітчизняних підприємств-виробників фармацевтичної продукції – зростання їх ділової, інноваційної та інвестиційної активності. Проведений аналіз свідчить про високий рівень

стійкості фармацевтичної галузі та підприємств, які її утворюють, до кризових впливів, оптимістичні очікування щодо подальшого помірною зростання в галузі, потенційне зростання інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств і їх високу адаптивність до трансформацій моделі бізнесу в напрямі її подальшої діджиталізації і інтелектуалізації.

Ключові слова: інтелектуалізовані виробництва, тренди фармацевтичної галузі, основні гравці галузі, інструменти державної підтримки.

Бурцева О. Є. *Трансформація системи охорони здоров'я як складової національної безпеки України.* – С. 123.

У статті розглянуто вплив глобалізації на стан та розвиток системи національної безпеки країни, сфери управління національною безпекою, зокрема охороною здоров'я.

Розглянуто підходи науковців до формування проблеми забезпечення національної безпеки України в політичній, економічній, соціокультурній, інформаційній та екологічній сферах.

На підставі аналізу процесів трансформаційних змін національної систем охорони здоров'я запропоновано запроваджувати організаційно-управлінські, нормативно-правові засади і критерії оцінки діяльності.

Наведено характеристику суб'єктів та об'єктів національної безпеки України.

Узагальнено складові та сутність національної безпеки України.

Досліджено підсумки проведення реформи охорони здоров'я України.

Доведено, що в сучасних умовах поняття національної безпеки розширюється за рахунок включення в нього все нових сфер суспільного життя.

На підставі проведеного аналізу запропоновано додати окремим структурним елементом системи національної безпеки «безпека та охорона здоров'я населення», сутність якого буде відображати стан захищеності фізичного та психічного здоров'я громадян та можливість відчувати дієву державну підтримку стосовно надання якісних медичних послуг, як з боку державного сектору медичного обслуговування, так і з боку приватної медицини.

Ключові слова: охорона здоров'я, медична реформа, трансформація, національна безпека України, глобалізація, безпека і охорона здоров'я населення.

Вишневський В. П., Залознова Ю. С., Брюховецька Н. Ю., Булєв І. П., Новікова О. Ф., Землянін А. І., Лях О. В. *Зауваження та пропозиції Інституту економіки промисловості НАН України до проекту Порядку присудження наукових ступенів.* – С. 206.

У статті висвітлено підготовлені науковцями Інституту економіки промисловості НАН України зауваження та пропозиції до проекту Порядку присудження наукових ступенів, який розроблений Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) та запропонований для громадського обговорення.

У пропозиціях порушуються питання організації захисту дисертацій, удосконалення організаційних форм представлення матеріалів, мотивації здобувачів наукового ступеня до наукової праці та залучення молоді до творчої діяльності, підвищення престижності науки, проблеми допуску до захисту дисертацій пошукувачів, які працюють на виробництві, а не в закладі

вищої освіти чи науковій установі, персональної відповідальності членів спеціалізованої вченої ради за необґрунтованість прийняття рішень, низький рівень фахової експертизи та невиконаність, підкреслюється необхідність обґрунтування положень про фінансування процедур попереднього розгляду та саме захисту дисертацій, особливо у бюджетних закладах (установах).

Значна увага в пропозиціях приділена наведеним у Порядку вимогам до здобувачів наукового ступеня щодо публікацій основних результатів дослідження. Запропонована система не передбачає збалансованість оплати праці науковців та витрат, які пов'язані публікацією їх наукових результатів у виданнях, що індексуються у провідних наукометричних базах. Недоцільно приймати запропоновані вимоги до дисертацій у вигляді наукових статей для здобувачів ступеня доктора філософії. В статті наведена таблиця змін, які пропонується внести до проекту Порядку відносно публікацій.

З огляду на те, що процес підготовки фахівців вищої наукової кваліфікації виходить далеко за межі повноважень і компетенції НАЗЯВО, пропонується повернутися до системи Вищої атестаційної комісії (ВАК) як контролюючого органу при Кабінеті Міністрів України, яка себе виправдала протягом багатьох років, водночас з розширенням прав, обов'язків і відповідальності закладів вищої освіти і наукових установ за підготовку наукових кадрів – докторів філософії та докторів наук. При цьому підкреслюється важлива роль МОН України та НАН України у науково-методичному забезпеченні робіт, які мають стати основою дисертаційних досліджень, їх експертизи та координації.

Ключові слова: доктор філософії, доктор наук, разова рада, спеціалізована рада, вимоги до дисертацій, національне агентство, акредитація, процедура захисту, публікації, фінансування захистів.

Вишневський О. С. *Цілепокладання як базис австрійської школи економічної теорії.* – С. 9.

Сучасні школи економічної теорії переважно ґрунтуються на аналізі ресурсів (факторів виробництва) та відповідних їм інститутів (відносин). Але ресурси набувають сенсу лише в контексті цілей, первинним носієм котрих є людина. Єдиною школою економічної теорії, яка базується безпосередньо на людській діяльності є австрійська школа. Тому у роботі проводиться переосмислення аксіоматичних положень саме цієї школи з позицій цілепокладання та стратегування.

У роботі проведено феноменологічну редукцію ключових економічних понять (цінність, ціна, обмін, виробництво, кооперація, прибуток, збиток, попит, пропозиція, відсоток, праця, капітал) з позицій цілепокладання. Можливість такої редукції доводить фундаментальну роль цілей в економічному процесі, бо саме цілі виявляють у навколишньому середовищі засоби їх досягнення, визначають характер і форми діяльності людини та організації.

У кінцевому підсумку з позицій цілепокладання створюються умови для формування внутрішньо несуперечливої економічної теорії, яка здатна синтезувати індивідуальні і суспільні інтереси на основі узгодження цілей.

Ключові слова: австрійська школа економічної теорії, ціль, аксіоматика, цілепокладання, інститут стратегування, феноменологічна редукція.

Гітис Т. П., Міляновська О. В., Риндін Г. Г., Луцшик Л. С., Агулов О. В. *Дослідження державної політики України щодо формування прожиткового мінімуму як основи забезпечення соціальних гарантій.* — С. 112.

Державна соціальна політика України спрямована на забезпечення соціальних гарантій для населення. В основу формування соціальних гарантій покладено прожитковий мінімум, що встановлюється та регулюється на законодавчому рівні. У статті досліджено та визначено основні наявні та прогнозовані тенденції щодо динаміки як законодавчо встановленого, так і фактичного прожиткового мінімуму в Україні. За результатами дослідження встановлено, що механізми державної політики України щодо формування прожиткового мінімуму як основи забезпечення соціальних гарантій є недостатньо ефективними. У зв'язку з цим запропоновано наступні заходи та рекомендації: осучаснити та регулярно оновлювати мінімальний набір споживчого кошику; забезпечити його відповідність реальним потребам населення, як на фізіологічному, так і на соціальному рівнях; удосконалити методику визначення вартості набору споживчого кошику; впровадити європейський досвід, який полягає у тому, що об'єктом встановлення прожиткового мінімуму є не окремі особи, а середньостатистична сім'я; включити до прожиткового мінімуму для працездатних осіб суми податків; забезпечити підвищення розмірів законодавчо встановленого прожиткового мінімуму, що закладаються у Державному бюджеті України, до фактичного розміру прожиткового мінімуму, який визначається Міністерством соціальної політики України.

Ключові слова: державна соціальна політика, державні соціальні гарантії, рівень життя, доходи, прожитковий мінімум, апроксимація, споживчий кошик.

Гуцалюк О. М., Гаврилова Н. В. *Вплив маркетингових, фінансових та цифрових технологій на розвиток інфокомунікаційної сфери як складової інноваційної інфраструктури.* — С. 166.

У статті розглянуті основні складові інфокомунікаційної сфери. Розкрито сутність маркетингових, фінансових та цифрових технологій та їх вплив на розвиток інфокомунікаційної сфери. Проаналізовано фінансову, маркетингову та цифрову складову розвитку інформаційної комунікації. Визначено необхідність розвитку інфокомунікаційної сфери для учасників: органів державної влади, бізнес-структур, населення. Запропоновано перспективи інфокомунікаційних технологій як складової інноваційної інфраструктури.

Досліджено цілісну систему інфокомунікаційної сфери як складової інноваційної інфраструктури, розглянуто процес взаємодії учасників інфокомунікаційної сфери, проаналізовано витрати Державного бюджету на інфокомунікаційну сферу. Значну увагу в роботі приділено перспективам та очікуваній користі від впровадження маркетингових, фінансових та цифрових технологій для інфокомунікаційної сфери. У науковій праці запропоновано переваги розвитку інфокомунікаційної сфери для учасників. Для бізнесу це соціальні внески співробітників, корпоративний податок, ПДВ, реєстрація нової компанії, подання статистичної інформації, митні декларації, екологічні дозволи, держзакупівлі. Для громадян перелік більш розширений — ПДФО, пошук роботи, соціальні привілеї, особисті документи, реєстрація авто, громадські бібліотеки, заява в міліцію, заявка на дозвіл будівництва, свідоцтва на шлюб та народження, заявки на вступ до ЗВО, зміна адреси, сервіси охорони здоров'я.

Запропоновані заходи подальшого розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Ключові слова: інфокомунікаційна сфера, інноваційна інфраструктура, витрати бюджету, бізнес-структура, інформаційне забезпечення, маркетингові, фінансові та цифрові технології.

Кривун М. В. *Система забезпечення населення продуктами харчування за відсутності ринку продуктів харчування.* — С. 232.

У статті проаналізовано принципи відмінності між функціонуванням системи постачання продовольства в Радянському Союзі та розвиненими капіталістичними країнами.

Система продовольчого забезпечення населення без вільного ринку функціонувала майже все ХХ ст. на території 15 сучасних країн, включаючи Україну, в рамках формування держави під назвою Союз Радянських Соціалістичних Республік. Керівництво цього державного формування поставило амбітну мету — створити самодостатню економіку, яка б самостійно задовольняла всі її потреби власним виробництвом.

Мета цього дослідження — надати критичний огляд системи продовольчого забезпечення за відсутності ринку продовольства. Проведена оцінка розвитку факторів виробництва харчових продуктів, а також розподілу продуктів харчування, їх надходження кінцевим споживачам.

Здійснено огляд формування та розвитку факторів виробництва продуктів харчування. Визначено, що їх застосування у виробництві продуктів харчування було вкрай незадовільним з точки зору виконання завдань по забезпеченню населення необхідними продуктами харчування. Загальною причиною їх неефективного функціонування, зокрема, науково-технологічного прогресу, є деструктивний розвиток індивідуальних творчих якостей населення в СРСР, або людського капіталу. Це було наслідком спочатку жорсткого придушення свободи та життя широким верств населення СРСР з боку тоталітарного режиму, а потім примусового обмеження шляхів розвитку талантів людини поза стереотипом «радянської людини». Щодо системи забезпечення населення продуктами харчування, то і вона вносила свій вклад у становлення людської особистості громадян СРСР. Так, наприклад, обмежений асортимент і дефіцит, що породжував довгі черги за продуктами харчування, носили у цілому негативний вплив на населення СРСР.

Ключові слова: забезпечення продуктами харчування у СРСР, продовольча безпека у СРСР, розвиток АПК у СРСР, система забезпечення продовольства СРСР, розвиток СРСР, рівень життя населення СРСР, планове забезпечення продовольства, потреби населення у харчуванні.

Латишева О. В., Євтушенко М. О., Пронін С. В., Будовій М. Ю. *Соціальний захист держави: суть, моделі та особливості забезпечення.* — С. 95.

У статті було проаналізовано нормативно-правову базу, фахову літературу, статистичні та аналітичні звіти, Інтернет-джерела для визначення сутності соціального захисту, моделей та індикаторів його забезпечення.

Визначено, що категорія «соціальний захист» є значно ширшою за своїм змістом і вона включає в себе поняття «соціальне забезпечення». З'ясовано характерні риси моделей соціального захисту в європейських країнах. Встановлено, що моделі соціального захисту в країнах Європи спрямовані на компенсацію

громадянам втрат внаслідок безробіття, втрати житла, захворювання, інвалідності, виробничого травматизму, втрати годувальника, старості тощо.

У роботі досліджено та наочно представлено динаміку деяких показників, які характеризують рівень бідності та інші параметри забезпечення соціального захисту. Доведено відсутність географічних ознак у ситуації з відносною бідністю. Встановлено загальне зменшення диференціації серед бідного населення, і наближення його доходів (витрат) до межі бідності на фоні зростання вартісного значення межі бідності за всіма монетарними критеріями, а також підвищення значення межі відносної бідності за шкалою еквівалентності Європейського Союзу.

У результаті аналізу та узагальнення нормативно-правової бази, наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів встановлено специфіку моделей та засобів соціального захисту в світовій практиці та в Україні.

Ключові слова: соціальний захист, соціальне забезпечення, моделі соціального захисту, рівень бідності, ступень диференціації доходів (витрат), межа бідності.

Лях І. І. *Можливості венчурного фінансування в умовах інтеграції України до європейського інноваційного простору.* – С. 75.

Стаття присвячена проблематиці інтеграції України до інноваційного простору Європейського Союзу, особлива роль в якій належить венчурному бізнесу, що відрізняється від інших форм реалізації інновацій за методами мобілізації капіталу, структурою джерел і умовами залучення інвестицій, а також використанням нових фінансових інструментів.

Аргументовано, що темпи зближення України з ЄС за інноваційним напрямком не є задовільними: є певні позитивні зрушення, але виявлено чимало проблем, зокрема, з венчурним фінансуванням інноваційної діяльності. Аналіз венчурних угод компаній з управління активами серед інститутів спільного інвестування (ІСІ) доводить: венчурні фонди практично не вкладають кошти у високотехнологічні галузі, за виключенням деяких напрямів фінансових послуг та ІКТ. Найпоширеніші випадки надання фінансової підтримки з боку венчурного капіталу в Україні стосуються таких видів економічної діяльності, як: будівництво, торгівля, готельний і туристичний бізнес, переробка сільгосппродукції, страхування, видавнича діяльність.

Протягом останніх років спостерігається тенденція помірною та екстенсивного росту українського сектору управління активами, переважно за рахунок активності нових фондів. Розвиток венчурних інвестиційних фондів в Україні фокусується у регіонах-лідерах за вкладом в економічний розвиток країни. Як і раніше, відбувається зростання рівня концентрації фондів венчурного бізнесу переважно в столиці та Київській області.

У статті обґрунтовано необхідність та запропоновано заходи щодо подолання регіональної асиметрії в наданні фінансових послуг ІСІ, що базуються на посиленні взаємодії між інститутами спільного інвестування, з одного боку, та інвесторами й емітентами цінних паперів, з іншого боку, що сприятиме забезпеченню ефективності інвестування та зниженню пов'язаних з цим процесом трансакційних витрат. Для цього важливим є створення відповідної екосистеми інноваційного інвестування, яка забезпечить доступ до фінансових послуг, що надаються ІСІ, всім потенційним інвесторам на ринку цінних паперів (громадянам

та бізнес-спільноті країни) незалежно від регіональної приналежності.

Ключові слова: Європейський інноваційний простір, інтеграція, венчурне фінансування, інститути спільного інвестування, регіональна асиметрія, інноваційна екосистема.

Ляшенко В. І., Осадча Н. В., Шевченко В. Г. *Світові тенденції розвитку атомно-енергетичного комплексу та їх вплив на атомно-промисловий комплекс України.* – С. 20.

У статті проаналізовано тренди розвитку атомно-промислового комплексу. Серед основних проблем розвитку атомно-промислового комплексу визначено недосконалість законодавчої бази, відсутність інвестицій. Необхідна кількість збагаченого урану в ядерному паливі закуповується Україною тільки в РФ.

Обґрунтовано необхідність розроблення послідовності етапів інноваційно-орієнтованого розвитку атомно-промислового комплексу України на основі стратегічних детермінант. Безпосередньо атомно-промисловий комплекс, який є провідною ланкою ядерно-енергетичного комплексу України, можна вважати комплексною галуззю національної економіки, що включає: уранове виробництво, що створює основу для задоволення потреби атомних електростанцій у природному урані на середньо- та довгострокову перспективу; цирконієве виробництво, яке передбачає налагодження випуску цирконію, що є основним конструкційним матеріалом для виготовлення ядерного палива з огляду на його унікальні фізичні властивості слабкої взаємодії з нейтронним потоком в активній зоні реактора; виробництво іонообмінних матеріалів та забезпечення ними в повному обсязі уранове виробництво України; виробництво тепловидільних збірок та комплектувальних виробів як невід'ємної ланки створення власного ядерно-паливного циклу; наукове, проектне та інформаційне супроводження проведення науково-дослідних робіт. В Україні відсутній профільний інститут, який би займався координацією науково-дослідних питань щодо розвитку атомно-промислового комплексу.

Внесок атомно-промислового комплексу України у створення валового внутрішнього продукту не є значним, але його роль важлива щодо забезпечення економічної безпеки та досягнення енергетичної незалежності країни. Досліджено стан атомно-промислового комплексу у інших країнах світу.

Для розвитку атомно-промислового комплексу доцільно використовувати інноваційний підхід. Даний підхід представлено як сукупність трьох взаємопов'язаних блоків, а саме: методико-інформаційного; діагностично-орієнтувального; оціночно-процесуального.

Обґрунтовано необхідність збільшення обсягу видобутку урану, рівня його збагачення та одночасно вирішення екологічних питань щодо утилізації відходів.

Ключові слова: атомно-промисловий комплекс, промисловість, енергетика, енергетична безпека.

Мартиненко Д. *Визначення та оцінювання однорідних регіональних зон за станом інноваційного розвитку.* – С. 190.

Дана стаття містить результати дослідження у сфері розвитку регіонів України, зокрема у розрізі кількісно-якісних характеристик інноваційного розвитку задля розробки підходу до формування кластерів та покращення розвитку регіонів. Запропонований підхід базується на агломеративній кластерній про-

цедурі методом «ближнього сусіда», що дозволяє провести групування однорідних регіонів. У результаті регіони кластеризовані на три однорідні кластери за рівнем інноваційного розвитку. Для кожного новаторського кластеру досліджено ключові показники інноваційного розвитку із наведенням обґрунтування доцільності кластеризації у відповідному вигляді.

Ключові слова: кластеризація, кластерний аналіз, групування, інноваційний розвиток, регіональний розвиток, інноваційні підприємства, витрати на інновації, стратегія керування регіональним розвитком, технологічні процеси, інноваційна продукція, дендрограма.

Мисник К. П. *Інституційні умови розвитку системи економічних розслідувань на підприємствах.* — С. 158.

На даний час виникає необхідність пошуку нових механізмів проведення економічних розслідувань у сфері господарської діяльності підприємств і впровадження дієвих методів контролю, що дає змогу значно знизити ризики вчинення фінансових та економічних злочинів.

Мета даного дослідження полягає в обґрунтуванні й розробленні пропозицій щодо створення належних інституційних умов розвитку системи економічних розслідувань на підприємствах. Для досягнення поставленої мети використано методи аналізу і синтезу, порівняння, узагальнення, статистичного аналізу, експертного опитування, структурно-логічного аналізу.

У статті проаналізовано й узагальнено наукові підходи до визначення сутності й змісту поняття «форензик». На підставі експертних опитувань міжнародних компаній визначено особливості форензику як методу економічних розслідувань на підприємствах України. Виконано статистичний аналіз основних показників адміністративних правопорушень в Україні. Надано пропозиції щодо створення належних інституційних умов розвитку системи економічних розслідувань на підприємствах.

Ключові слова: економічні злочини, система економічних розслідувань, форензик, інституційні умови, інституційне середовище, механізми інституційного забезпечення, фінансові інституції, організаційно-економічний механізм, інформаційне забезпечення.

Міночкіна О. М. *Приведення відносин власності та господарювання у відповідність до Конституції України в умовах децентралізації.* — С. 221.

Окреслено потребу в переробленні існуючих підходів до вивчення трансформаційних процесів в економіці і суспільстві з метою розроблення відповідних заходів реформування на базі нових методологічних засад. Наукове осмислення рушійних сил соціально-економічного прогресу потребує визначення його матеріальних засад і ролі в ньому економічного устрою суспільства при особливому значенні відносин власності. Йдеться про зміну основи, переструктурування й створення нових форм розвитку. Такою основою, від якої залежить подальший розвиток трансформаційного суспільства, є відносини власності. Процес пост-соціалістичної трансформації розглядається автором як інституційний комплекс, заснований на системі власності. Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробленні теоретико-методологічних засад системного дослідження відносин власності, ідентифікації інституту власності як спільно-роздільної ресур-

сної системи й обґрунтування на цій основі перспектив перетворення соціально-економічної системи з дотриманням положень Конституції України, що стосуються відносин власності. Наведені окремі пропозиції щодо змін Господарського кодексу України та їх обґрунтування відповідно до розробленої концепції.

Запропонований підхід дає змогу усвідомити реальні механізми побудови нового суспільства, в якому громадянська спільність є не просто асоціацією вільних самоврядних об'єднань, а передусім суспільством, в якому окремі громадяни є його головними компонентами. В процесі налагодження інноваційного виробництва в межах територіальної громади запускаються взаємозумовлені процеси соціальної консолідації і зміцнення держави; створюється нова система соціального порядку, що регулює поведінку основних соціальних суб'єктів у контексті реалізації стратегічних цілей держави; налагоджується співпраця між наукою, державою, громадою і світовою спільнотою.

Ключові слова: методологічні підходи, концепція, система власності, інститут, спільно-роздільна ресурсна система, конвергентний інституціональний механізм, управління, самоорганізація, самоврядування, соціально-економічна система, трансформація, реформування, стратегія, інноваційна інфраструктура, підприємництво, Конституція, система соціального порядку.

Новікова О. Ф., Логачова Л. М., Красуліна Я. Є. *Проблеми та перспективи розвитку системи соціального забезпечення в умовах цифрової економіки.* — С. 80.

Статтю присвячено пошуку шляхів розв'язання проблем трансформації соціально-трудова відносин в цифровій економіці. Розглянуто проблеми функціонування системи соціального забезпечення та соціального страхування, обумовлені швидким розповсюдженням нових форм зайнятості, зниженням частки найманих працівників — платників внесків на соціальне страхування.

Проаналізовано норми міжнародного трудового права, викладені у Конвенціях МОП про мінімальні норми соціального забезпечення та збереження прав у галузі соціального забезпечення. Обґрунтовано, що розповсюдження дистанційних форм працевлаштування, нові форми зайнятості в економіці цифрових платформ у глобалізаційному контексті підвищують значимість міжнародних домовленостей та правових міждержавних документів у сфері трудових відносин.

Досліджено перспективні напрями розвитку системи соціального страхування як дієвого механізму протидії соціальним ризикам. Розкрито зміст та переваги відомих систем соціального забезпечення, зокрема, соціальне страхування, всезагальний доступ, фонди страхових накопичень, індивідуальні приватні рахунки, покладення обов'язків на підприємства, соціальна допомога.

Обґрунтована необхідність розробки концепції реформування системи соціального забезпечення в Україні в умовах цифрового розвитку, запропоновано складові концепції та перспективні напрями реформування системи.

Ключові слова: цифровізація, соціально-трудова відносини, зайнятість, прекаріат, соціальний ризик, соціальне забезпечення, соціальне страхування.

Підоричева І. Ю. *Інституційне забезпечення розширення функціоналу регіональних наукових центрів*

НАН України та МОН України у контексті смарт-спеціалізації (на прикладі Придніпровського економічного району). – С. 63.

Підписанням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, внесенням змін до Конституції України щодо реалізації стратегічного курсу на набуття повноправного членства в ЄС, затвердженням Стратегії національної безпеки України, у якій магістральним напрямом розвитку української держави визнано європейську інтеграцію, Україна здійснила свій цивілізаційний вибір. Реалізація цього цивілізаційного вибору зобов'язує Україну йти шляхом імплементації євроінтеграційних реформ, переймати правила, норми і практики ЄС для успішної інтеграції в європейський простір і систему формальних інститутів ЄС. Це, у тому числі стосується необов'язно з врахування європейського підходу до територіального поділу та регіональної політики, впровадження підходу смарт-спеціалізації у систему стратегічного планування регіонального розвитку. Розбудова регіональних інноваційних екосистем, налагодження ефективних взаємозв'язків між усіма їх акторами відіграє вирішальну роль в успішній реалізації регіональних стратегій смарт-спеціалізації.

Проаналізовано систему взаємозв'язків між акторами регіональної інноваційної екосистеми Придніпровського економічного району на предмет їх наявності та інтенсивності порівняно з іншими регіонами та Україною в цілому. Визначено, що як національній, так і регіональним інноваційним екосистемам України (у тому числі Придніпровського економічного району) бракує ефективних взаємозв'язків між їх ключовими акторами.

Обґрунтовано науково-інституційні положення та рекомендації щодо формування регіональних інноваційних екосистем на рівні економічних районів України, які відповідають вимогам європейської класифікації NUTS 1, в умовах імплементації Угоди про асоціації та підходу смарт-спеціалізації, що полягають в обґрунтуванні наділення регіональних наукових центрів НАН України та МОН України додатковими повноваженнями з координації зв'язків між акторами регіональних інноваційних екосистем в межах ареалів їх дії та унесенні змін і доповнень до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо розширення функцій і повноважень регіональних наукових центрів, перетворення їх у ефективно діючі міжрегіональні координаційні центри інноваційного розвитку.

Запропоновано підхід до формування Подільської регіональної інноваційної екосистеми в межах Подільського економічного району. На базі Придніпровського наукового центру НАН України та МОН України запропоновано реалізувати ряд експериментів, *по-перше*, з формування Придніпровської регіональної інноваційної екосистеми; *по-друге*, за участю експертної спільноти створити міжрегіональну громадську спілку «Платформа інноваційного розвитку «Придніпров'я»», яка може стати «фабрикою думки» щодо шляхів і засобів перезавантаження відносин між акторами регіональної інноваційної екосистеми та неоіндустріального відродження Придніпров'я.

Ключові слова: інноваційна екосистема, регіональна інноваційна екосистема, регіональні наукові центри НАН України та МОН України, економічний район, європейська інтеграція, смарт-спеціалізація.

Полторак А. С., Паламарчук В. Ю. *Моніторинг стану фінансової безпеки домогосподарств та його впливу на рівень фінансової безпеки України. – С. 145.*

Проведено моніторинг стану фінансової безпеки домогосподарств та її впливу на рівень фінансової безпеки України. Досліджено динаміку кількості домогосподарств в Україні. Розглянуто основні чинники впливу на рівень фінансової безпеки домогосподарств залежно від сфери виникнення та проаналізовано їх динаміку протягом зазначеного періоду. Досліджено динаміку рівня фінансової безпеки держави та індексу людського розвитку. Доведено гіпотезу щодо наявності впливу на залежну змінну – рівень фінансової безпеки України незалежних показників (індексу людського розвитку та обсягу ВВП на душу населення), які впливають на її формування та міцність та характеризують стан фінансової безпеки домогосподарств. Обґрунтовано, що між незалежними та залежною змінними існує прямиий зв'язок. Доведено, що розроблена модель відповідно до F-критерію Фішера є адекватною. Математично встановлено існування сильного зв'язку між незалежними та залежною змінними, що підтверджує доцільність запровадження заходів підвищення рівня фінансової безпеки домогосподарств у сучасних умовах та, відповідно, показників, які формують цей рівень, задля гарантування фінансової безпеки України.

Ключові слова: домогосподарство; фінансова безпека держави; фінансова безпека; фінансова безпека домогосподарств; фінансова система; пандемія.

Савченко Л. В., Гриценко С. І. *Аналіз та класифікація можливих схем консолідованої доставки LTL вантажів. – С. 139.*

Сучасні тенденції розвитку логістики дозволяють казати про значну кількість перевезень LTL (англ. Less Truck Load) вантажів, причому динаміка попиту на такі перевезення є позитивною. Таким чином, перевезення дрібнопартійних вантажів (до 5 т) мають бути теоретично та методично забезпечені з урахуванням сучасних технологій побудови ефективних ланцюгів постачань.

Одним з методів підвищення ефективності перевезення LTL вантажів є застосування технології консолідації. Основна перевага консолідованих перевезень дрібнопартійних вантажів пов'язана з «ефектом масштабу», який дозволяє знизити вартість перевезень консолідованої партії вантажу завдяки заміні декількох автотранспортних засобів малої та середньої вантажопідйомності на значно меншу кількість автомобілів особливо великої вантажопідйомності.

Акцентовано увагу на ефективність консолідованих перевезень LTL вантажів з точки зору впливу на навколишнє природне середовище та соціальне життя населення. Так, консолідація дозволяє знизити загальну кількість шкідливих викидів у атмосферу, зменшуючи забруднення повітря, а також зменшити навантаження на логістичну інфраструктуру, у тому числі, знижуючи рівень заторів.

Метою статті є аналіз можливих схем доставки LTL вантажів з приділенням особливої уваги можливості консолідації з оцінкою її переваг та недоліків, а також формулювання класифікаційних ознак та типів схем доставки LTL вантажів.

У статті зроблено аналіз методів прогнозування попиту на перевезення між регіонами (територіальними зонами). Оцінений попит на перевезення LTL вантажів між регіонами України на основі платформ lardi-trans.com та della.ua.

Проаналізовано переваги, обмеження та додаткові витрати, пов'язані з використанням консолідаційних центрів при перевезенні LTL вантажів.

Велика увага приділена основним видам транспортних схем, які можуть бути застосовані для взаємодії вантажовідправників та вантажоодержувачів LTL вантажів. Визначено класифікаційні ознаки можливих схем та типи схем доставки LTL вантажів з консолідацією та без неї. Відповідно, запропоновано комплексну класифікацію схем доставки LTL вантажів. Можливі схеми доставки LTL вантажів проаналізовано за запропонованими класифікаційними ознаками. Викладені у статті схеми доставки LTL вантажів дозволяють проаналізувати існуючі варіанти та обрати найбільш раціональний у певних умовах.

Ключові слова: перевезення LTL (дрібнопартійних) вантажів, консолідація вантажів, схеми доставки, переваги та недоліки консолідованих перевезень.

Сердюк О. С., Петрова І. П. *Теоретичні витоки проблеми зовнішніх ефектів.* – С. 180.

Виявлено теоретичні витоки зовнішніх ефектів в економічній теорії. Зовнішній ефект проявляється у вигляді матеріальних витрат третіх сторін, які безпосередньо не беруть участь у господарській операції, тобто коли діяльність окремих суб'єктів господарювання негативним (або позитивним) чином позначається на діяльності інших суб'єктів, які не перебувають з ними у ринкових відносинах. Ідея дослідження полягає в такому: в основу теорії зовнішніх ефектів покладено погляди вчених, які сформувалися під впливом інституційного середовища, суспільства із якого вони походили. Виявлено, що плюралізм британського суспільства, що походив від інституційного середовища країни, став передумовою для формування двох антагоністичних теорій нівелювання зовнішніх ефектів – теорії А. Пігу і Р. Коуза. За теорією А. Пігу, зовнішні ефекти є похідними нерегульованих ринків. Виходячи із того, що зовнішні ефекти є похідними вільного ринку (який відстоює неокласицизм), які унеможливають максимізацію ефективності виробництва (за маржиналістською теорією), А. Пігу доходить висновку, що держава має здійснювати заходи щодо їх подолання. Протилежного погляду дотримувався Р. Коуз, оскільки квінтесенцією його теорії були трансакційні витрати. На думку Р. Коуза, такі витрати є значно вищими в умовах державного регулювання господарської діяльності, аніж за прямого контакту суб'єктів господарювання. Тобто, посередницькі дії держави (перерозподіл ресурсу та продукту між суб'єктами) обходяться суспільству дорожче, аніж безпосередня домовленість між суб'єктами. З цього випливає, що в цілому для суспільства вигідніше розв'язати проблему зовнішніх ефектів на рівні продуцента та реципієнта, аніж поклатися у цьому питанні на державу. Проаналізувавши теорії зовнішніх ефектів, встановлено, що А. Пігу розглядав суспільний добробут у якісному вимірі, тоді як Р. Коуз – у кількісному. Встановлено, що в основу теорії А. Пігу покладено принцип граничної корисності, відповідно до якого, переміщення продукту від заможних до менш заможних громадян має максимізувати якість життя суспільства в цілому; Р. Коуз у свою чергу інтерпретував суспільний добробут, як сукупність індивідуальних матеріальних здобутків громадян, які мали зростати внаслідок мінімізації трансакційних витрат. Виявлено, що кожен із дослідників від початку виводив проблему зовнішніх ефектів від власних уявлень про добробут, а тому їх теорії виявилися різновекторними.

Ключові слова: добробут, зовнішні ефекти, теоретичні витоки, інституційне середовище, трансакційні витрати, держава, суспільство.

Ситник Є. А. *Гіпотеза про можливість використання комплексних чисел для аналізу континууму організаційних змін.* – С. 16.

У статті окреслено співвідношення між організаційною складовою природи фірми та ринковими трансакціями, висловлено гіпотезу про можливість використання комплексних чисел для аналізу континууму організаційних змін, а також запроваджено поняття комплексної площини загальних витрат, що може стати частиною математичного апарату для кількісного описання механізмів зв'язку між організаційними змінами в фірмах та вартісним, ринковим середовищем, у якому вони відбуваються.

Сукупність загальних витрат корпорації або фірми можна зобразити на комплексній площині, де на дійсній осі будуть відкладатися вартісні значення витрат у загальноприйнятому, ринковому сенсі цього терміна, а на додатковій, або уявній, осі – особливі одиниці, які слід розуміти як одиниці зміни організаційного континууму та, можливо, проекцію трансакційних витрат на сферу внутрішньої фірмової організації.

При цьому з використанням комплексних чисел можна змінити запис т.зв. формули Демсеца, перейшовши від загальновідомого її вигляду до вигляду з використанням комплексного числа.

Використовуючи запропоновану модель, можна краще зрозуміти рушійні сили організаційних змін у корпораціях та фірмах, об'єднавши їх із трансакційними та іншим витратами за допомогою функції комплексної змінної. Це дозволить вийти на нове розуміння зв'язків між організаційною структурою та технологічним процесом у ході трансформації ресурсів у продукт.

Ключові слова: трансакційні витрати, комплексні числа, комплексна площина загальних витрат, континуум організаційних змін, організаційна еволюція.

Сімаков К. І., Федоренко К. А. *Банківська процентна та облікова політика як інструмент грошово-кредитного регулювання цінової стабільності.* – С. 152.

У статті досліджено сучасний стан та перспективи і напрями розвитку грошово-кредитної політики банку. Важливою проблемою фінансового менеджменту у сучасних ринкових умовах є ефективна монетарна політика, яка пов'язує необхідні обсяги банківського продукту з допустимим загальним рівнем ставок та відносним значенням чистого процентного спреду та маржі. Рівноважна грошово-кредитна політика поєднує ставки залучених і розміщених коштів зі стратегічними завданнями розвитку банківських установ, підтримкою їхньої прибутковості та фінансової стійкості. Розглянуто сутність процентної політики НБУ та комерційних банків, її вплив на банківську систему загалом. Визначено основні цілі політики процентних ставок, розглянуто зовнішні та внутрішні фактори, які її формують. Досліджено основні принципи, на яких базується процентна політика банку та етапи її формування. Проаналізовано динаміку облікової ставки НБУ за 2008–2019 роки. Встановлено, що конкурентоспроможність та стабільність діяльності банку залежать від якісно розробленої політики процентних ставок, у результаті якої вплив процентного ризику поширюється на фінансові результати діяльності банку. Величина процента також сприяє більш ефективному використанню суб'єктами господарювання власних грошових коштів, адже, тримаючи їх у банку на поточному чи депозитному рахунку, вони мають можливість отримати додаткові доходи.

Ключові слова: облікова ставка НБУ, ставка рефінансування, обмінний курс, індекс споживчих цін, процентна політика, кредитна політика.

Смирнова І. І., Медведєва Т. А., Серьогіна О. В. *Дослідження проблем соціального захисту людей з інвалідністю в Україні.* – С. 105.

У статті досліджено особливості функціонування системи соціального захисту осіб з інвалідністю в Україні. Розглянуто основні нормативно-правові засади реалізації відповідного напрямку соціальної політики та сучасний стан його фінансування. Визначено можливість зміни практики компенсаційних витрат на політику сприяння зайнятості осіб з інвалідністю. Здійснено аналіз актуальних проблем соціального захисту інвалідів в Україні та виявлено їх причини. Наголошено, що нині доцільно вдосконалити нормативно-правове регулювання даного виду соціального захисту, при цьому одним із вагомих чинників досягнення зазначеної цілі є нормативне закріплення надання державної соціальної допомоги наведеним категоріям осіб, її фінансування та своєчасна виплата. Визначено суб'єкти реалізації політики в цій сфері. Запропоновано шляхи подолання проблем на рівні різних суб'єктів.

Ключові слова: соціальний захист інвалідів; актуальні проблеми соціального захисту інвалідів; фінансове забезпечення соціального захисту інвалідів; соціальна політика, соціальні стандарти, соціальна допомога, пенсії, соціальні виплати.

Ткаченко Н. М. *Положення (стандарти) бухгалтерського обліку.* – С. 196.

У статті досліджено суть Закону України про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, вимоги до господарської діяльності підприємства, зміни та удосконалення методів, техніки та форм бухгалтерського обліку за відповідними статтями; положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

Ключові слова: положення, стандарти, облік, закон, операція, зобов'язання, звітність, капітал, доходи, витрати, вимоги, стаття, період, підприємство, зміни, наказ, звітність.

Уманець Т. В., Топалова І. А. *Формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення на регіональних товарних ринках на основі SCOR-моделі.* – С. 128.

Сьогодні диктує необхідність по-новому переглянути відносини між учасниками (суб'єктами) регіональної економіки. Нові тенденції та нові підходи до ведення бізнес-процесів в регіоні потребують побудови ланцюгів ресурсного забезпечення регіонів на засадах саморозвитку та самозабезпечення. Виникає необхідність використання наукового апарату на базі системно-комплексного підходу, який на думку авторів, полягає у виявленні секторів ланцюгів ресурсного забезпечення регіонів на засадах саморозвитку формування та встановленні взаємозв'язку між ними, формуванні їх у систему, яка має вхід (мету) та вихід (ресурси) та налагодженні зворотні зв'язки із зовнішнім середовищем.

У статті розкрито сутність формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення на регіональних товарних ринках на основі SCOR-моделі.

У ході дослідження удосконалено понятійно-категоріальний апарат менеджменту управління бізнес-процесами на регіональному рівні шляхом введення поняття «ланцюги ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків» у вузькому та широкому розу-

мінні. Запропоновано сектори формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків, а саме: «постачання – сировина – виробництво – розподіл – споживання – утилізація». Визначено відносини, що виникають під час бізнес-процесу між учасниками ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків за моделлю «3D: простір – час – рух». Охарактеризовано процес планування та формування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків з позиції інтегрованого планування. Рекомендовано на базі узагальнення сучасних управлінських технологій за моделлю – «Потокова діаграма SCOR» у майбутньому сформувати ланцюг ресурсного забезпечення регіонального та міжрегіонального відповідального співробітництва.

Ключові слова: формування, ланцюг ресурсного забезпечення, регіональні товарні ринки, управлінські технології.

Хандій О. О., Шамілева Л. Л. *Досвід роботи вітчизняних підприємств в умовах карантинних обмежень: соціально-трудова аспекти.* – С. 89.

У статті досліджено досвід роботи вітчизняних підприємств в умовах карантинних обмежень, проаналізовано найбільш поширені кадрові рішення під час карантину, серед яких переведення на часткову зайнятість, дистанційну роботу, відправлення у відпустку, звільнення працівників, та їх вплив на національний ринок праці.

Виявлено основні негативні тенденції в системі соціально-трудова відносин внаслідок економічної рецесії та карантинних обмежень соціально-економічної діяльності під час пандемії Covid-19. Визначено обсяги та рівні офіційного й прихованого безробіття, наведено їх порівняльний аналіз за статистичними даними й результатами соціологічних опитувань.

Розраховано втрати робочого часу за другий квартал 2020 р., як результат впровадження жорстких карантинних обмежень. Визначено дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили, зміни настроїв і поведінки учасників на ринку праці, які виступають індикатором кризових процесів у сфері зайнятості. Досліджено зниження доходів працюючого населення, зміну їх структури внаслідок зменшення оплати праці при падінні обсягів реалізації та доходів підприємств.

Ключові слова: карантинні обмеження, втрати робочого часу, приховане безробіття, соціально-трудова відносини, ринок праці.

Шевцова Г. З. *Сучасні тренди та пріоритети розвитку європейської хімічної індустрії: аналітичний огляд.* – С. 36.

У статті висвітлено результати аналізу сучасних тенденцій, чинників, пріоритетних сфер та інституційних інструментів розвитку європейської хімічної промисловості. Актуальність теми дослідження зумовлена важливістю пошуку шляхів подолання інерційного сценарію розвитку української хімічної промисловості, залучення кращого європейського досвіду інноваційної модернізації та застосування інституційних інструментів секторальної співпраці з європейськими країнами.

Розглянуто динаміку та структуру європейського хімічного виробництва, визначено чинники зниження його глобальної конкурентоспроможності. Розкрито сильні та слабкі сторони хімічних комплексів країн-лідерів європейського хімічного бізнесу, а також скандинавських країн та країн Центральної та Східної Європи. Визначено, що у теперішній час важливими

складниками ефективності хімічного бізнесу є висококваліфікована робоча сила, потужна виробнича та транспортно-логістична інфраструктура, передові технології, ресурсо- й енергоефективність, цифровізація, розвинена секторальна інноваційна екосистема, інтегрованість у глобальні ланцюги створення вартості, міжсекторальна та міжрегіональна співпраця, орієнтація на безпековий компонент та захист навколишнього середовища. Акцентовано увагу на перевагах кластерної форми організації хімічного виробництва, розкрито особливості її застосування у різних європейських регіонах/країнах. Обґрунтовано, що досягнення цілей сталого розвитку є відправною точкою більшості сучасних інновацій у хімічному виробництві і джерелом довгострокового стійкого зростання хімічного сектору.

Зроблено висновок, що перспективні шляхи інноваційної модернізації української хімічної промисловості доцільно шукати на регіональному рівні при розробці стратегій смартспеціалізації з урахуванням міжрегіональних і міжсекторальних синергій, а також потенціалу стратегічного партнерства з Європейською мережею хімічних регіонів.

Ключові слова: європейська хімічна промисловість, хімічне виробництво, інноваційний розвиток, конкурентоспроможність, кластер, цілі сталого розвитку, смартспеціалізація.

Шматько Н. М. *Закономірності процесу здійснення організаційних змін у структурі управління підприємством.* – С. 58.

У статті визначено зміст поняття «стійкість функціонування економіко-виробничої системи»; отримано змістовну ідентифікацію понять «стійкість розвитку економіко-виробничої системи» та «стійкість

організаційного розвитку економіко-виробничої системи», відмінність яких міститься в урахуванні динаміки. Визначено закономірності протікання процесів розвитку підприємства, а саме: розгляд природи та закономірностей здійснення організаційних трансформацій структури управління підприємством в контексті забезпечення його усталеного розвитку відбувається в рамках двох концептуальних підходів – суб'єктного та об'єктного, відмінності між якими пов'язані із притаманними ним розбіжностями у визначенні цілей, рушійних сил та механізмів такого роду трансформацій; розроблено закономірності перебігу процесів організаційного розвитку економіко-виробничої системи підприємства.

Динаміка внутрішніх організаційних змін у контексті розвитку підприємства буде визначатися потенціалом впливу такого роду змін на його адаптивні властивості, що, в свою чергу, надалі знаходитимуть відповідний прояв при формуванні адекватних потенційних реакцій на зовнішні подразники

Даний підхід значною мірою відповідає позиції, за яку підприємство розглядається з точки зору соціально-економічної системи більш високого рівня організації. Крім того, такий підхід також може вважатися прийнятним та продуктивним при прогнозуванні динаміки розвитку підприємства з боку учасника взаємодії з ним. Застосування суб'єктного підходу, що ґрунтується на розгляді організаційних трансформацій як прояву адаптаційної і (або) цілеспрямованої мінливості підприємства, також знаходить, зокрема, плідне застосування в концепції реінжинірингу бізнес-процесів.

Ключові слова: підприємство, організаційні зміни, управління підприємством, суб'єктний підхід, економіко-виробнича система.

АННОТАЦИИ

Андрушків Б. Н., Кирич Н. Б., Тарасюк Г. Н.
Особенности организации информационного обеспечения участников рынка земли в условиях добровольного объединения территориальных общин. — С. 210.

В статье рассмотрены состояние и особенности информационного обеспечения крестьян (потенциально доминирующих участников рынка земли) о землеустройстве и земельных реформах в условиях добровольного объединения территориальных общин, ценах и т.п. Путем опроса осуществлено изучение общественного мнения в этой сфере общественной жизни. Дана сравнительная характеристика земельных ресурсов Украины. Выявлены причины возникновения застойных явлений в реформировании аграрного сектора экономики. Раскрыты проблемы и действие технико-экономических факторов влияния на организационно-информационное обеспечение сельских участников рынка земли. Выделены отдельные политические, экономические, информационные и социогуманитарные особенности этого процесса. Определена роль, собственно, информационного обеспечения в деле эффективного функционирования в инновационно-логистической цепи не только аграрного сектора экономики, а и перерабатывающих предприятий, хозяйственной и финансовой стабильности добровольно объединенных территориальных общин и национальной экономики в целом и на этой основе достижения стабильного развития общества.

Определено влияние осведомленности участников рынка земли на эффективность государственной политики и развитие административно-территориальной реформы, активизацию формирования объединений территориальных общин. Даны конкретные предложения по совершенствованию системы осведомленности участников рынка земли и экономических методов управления технико-экономическими факторами на разных уровнях управления, предложена разработка основных, важнейших мероприятий и принципов управления ими.

Ключевые слова: осведомленность, село, рынок земли, агропромышленный комплекс; земля, реформы; ресурс; перерабатывающая промышленность, добровольное объединение территориальных общин, фактор, ЕС.

Антонюк В. П., Ляшенко В. И., Новикова О. Ф., Пидоричева И. Ю., Солдак М. А., Череватский Д.Ю.
Предложения о возможных изменениях в Соглашении об ассоциации между Украиной, с одной стороны, и Европейским Союзом, Европейским сообществом по атомной энергии и их государствами-членами, с другой стороны. — С. 201.

Осуществлен анализ достижений, которые Украина получила вследствие реализации Соглашения об ассоциации между Украиной и ЕС, а также ограничений, которые указывают на необходимость его обновления в соответствии с новыми задачами и вызовами. Статья содержит предложения специалистов Института экономики промышленности по поводу целесообразных изменений в Соглашении об ассоциации Украины с ЕС, касающихся раздела V «Экономическое и отраслевое сотрудничество», а именно интеграции Украины в Европейское исследовательское пространство (Глава 9 «Сотрудничество в сфере науки и технологий») и интеграции экологической политики

Украины в сфере промышленной и региональной политики государства (Глава 6 «Окружающая среда»). В частности даны предложения по включению в Главу 9 таких положений: утверждение научно-исследовательских учреждений Украины как весомых субъектов Европейского исследовательского пространства; согласование научной политики Украины с научной политикой ЕС; активное участие университетов, Национальной и отраслевых академий наук Украины в европейском научно-техническом сотрудничестве; совместное использование и развитие европейской исследовательской инфраструктуры, интеграция в Европейское облако открытой науки. Обоснована целесообразность в рамках усовершенствования подписанного с ЕС Соглашения об ассоциации дополнить Главу 6 положением относительно развития и углубления сотрудничества в сфере ревитализации покинутых и заброшенных промышленных объектов. Также представлены рекомендации к Разделу III «Юстиция, свобода и безопасность» по повышению уровня социальной защиты работников в условиях интеграции Украины в цифровой рынок ЕС (ст. 17 «Обращение с работниками»).

Ключевые слова: Соглашение об ассоциации, Украина, Европейский Союз, обновление Соглашения, научно-исследовательское сотрудничество, Европейское исследовательское пространство, ревитализация отходов промышленности, социальная защита работников.

Беззубко Ю. И.
Международная помощь восстановлению Донецкой области. — С. 186.

Международная техническая помощь (МТП) способствует решению актуальных проблем стран. Международная техническая помощь направлена на восстановление Донецкой области от последствий военного конфликта. Однако в современных условиях существует недостаточная проработка как теоретических, так и практических вопросов оказания международной помощи в Украине. Целью статьи является характеристика предоставления международной технической помощи в процессах восстановления Донецкой области. Проанализирована информация о МТД (2016–2019 гг.). Определены основные направления МТП: получение гуманитарной помощи; поддержка развития предпринимательства, развитие образования, восстановление инфраструктуры учреждений медицины и образования.

В ходе исследования было определено наличие проблем с предоставлением и использованием МТП: несовершенство стратегического планирования поступлений МТП, координации деятельности между донорами и реципиентами МТП; несогласованность МТП с задачами, стратегиями и приоритетами социально-экономического развития Украины, задачами устойчивого развития страны; отсутствие нормативно-правового механизма получения и использования МТП, эффективного мониторинга и оценки использования МТП, прозрачности в использовании МТП, согласованности в работе по проектам МТП; неэффективное использование средств МТП.

Определены внешние и внутренние факторы повышения эффективности использования МТП. Предложены рекомендации — осуществление международной технической помощи на основе:

1. Согласование: с национальными, региональными и местными стратегиями; приоритетами и задачами восстановления Донецкой области от последствий военного конфликта, деятельности доноров и реципиентов МТП в процессах подготовки проектов, контроля и мониторинга осуществления МТП.

2. Совершенствование: методов управления МТП (процессы планирования, бюджетирования, контроля и мониторинга, расчет эффективности использования МТП); нормативно-правовой базы осуществления МТП (принятие Закона Украины «О международной технической помощи»).

3. Учет в государственном бюджете Украины ресурсов международной технической помощи.

4. Внедрение механизма софинансирования МТП и программ восстановления.

Ключевые слова: международная техническая помощь, социально-экономическое развитие, восстановление, Донецкая область.

Безуглая Л. С. *Региональные особенности развития экотуристической деятельности в Украине: сравнительный анализ.* – С. 50.

В настоящее время экологический туризм как приоритетное направление региональной экономики требует трансформационных преобразований, которые будут способствовать обеспечению повышения туристической конкурентоспособности регионов Украины и устойчивого развития территорий.

Цель данного исследования заключается в сравнительном анализе стратегических документов в части развития экотуристической деятельности и инфраструктуры с учётом региональных особенностей. Для достижения поставленной цели использованы методы анализа и синтеза, сравнения, обобщения, структурно-логического анализа.

В статье проанализированы стратегии регионального развития на 2021–2027 годы. На основании анализа установлено, что в значительном количестве стратегических документов к приоритетным направлениям отнесено ускорение достижения конкурентоспособности и инновационности экономики региона на основе смарт-специализации. В региональных стратегиях речь не идёт о создании условий формирования институциональной среды развития экотуристической деятельности. Только в Стратегии развития Львовской и Одесской областей среди стратегических целей признано туристическую привлекательность за счёт формирования соответствующей инфраструктуры.

При этом в программах развития туризма и рекреации, которые реализуются в большинстве регионов Украины, чаще всего используется термин «сельский зелёный туризм». Доказано, что существуют различия и неточности в применённой терминологии по проблемам экотуризма. Как правило, в программах речь идёт о формировании туристической инфраструктуры, но ничего не сказано о создании объектов экотуристической инфраструктуры. Не прописаны механизмы организационно-экономического, информационного, финансового обеспечения развития экотуристической деятельности.

Поэтому целесообразно внести изменения и дополнения в стратегию регионального развития до 2027 года и программ развития туризма и рекреации, смысл которых заключается во включении комплекса меро-

приятий по активизации развития экотуризма и формированию объектов экотуристической инфраструктуры.

Ключевые слова: региональная экономика, экологический туризм, зелёный туризм, экотуристическая деятельность, экотуристическая инфраструктура, стратегии регионального развития, программы развития туризма и рекреации.

Беликова Е. Ю., Фомиченко И. П., Шашко В. А., Николаева Ю. В. *Тенденции развития цифрового маркетинга как инновационного инструмента управления предприятиями.* – С. 133.

В статье рассмотрены особенности цифрового маркетинга в современных условиях хозяйствования. Приведены каналы и основные методы цифрового маркетинга. Среди трендов 2018–2019 годов выделены онлайн-видео, нативная реклама, персонализированный контент, умная реклама с большими данными, развитие сообществ. Определены составные части, которые включает цифровой маркетинг (контент, дизайн, статистика). Определены преимущества цифрового маркетинга в управлении предприятиями. Исследован объем digital рекламы рекламно-коммуникационного рынка Украины. Обоснована необходимость развития маркетинговых Интернет-технологий продвижения товаров и услуг как гибридной технологии в условиях развития информационного общества. Уточнена сущность цифрового маркетинга как таргетивного и интерактивного маркетинга товаров и услуг, который использует цифровые технологии для привлечения потенциальных клиентов и удержание их как потребителей. Определены основные маркетинговые процессы, которые реализуются с помощью технологий цифрового маркетинга, к которым относятся маркетинговые исследования в Интернете, маркетинговые коммуникации в Интернете и продвижение и сбыт продукции через Интернет.

Ключевые слова: маркетинг, цифровой маркетинг, интернет-маркетинг, онлайн-видео, социальные сети, реклама, Интернет-активность, индикаторы, потребители.

Бойченко Н. В. *Преимущества отраслевых кластеров для старопромышленных регионов.* – С. 46.

Среди сетевых образований выделяются кластерные модели, которые охватывают широкий спектр социально-экономических аспектов, объединяя предприятия, которые находятся в пределах определенной территории. В Украине сейчас накоплены опыт и знания, чтобы самостоятельно решать масштабные задачи наведения порядка в экономике, но принципы отечественной и зарубежной управленческой практики в области создания и функционирования кластеров можно будет использовать для реализации стратегии развития региона.

Определены не только основные признаки классификации кластеров, но и признаки успешной их деятельности, приведены наиболее известные модели кластеров и примеры наиболее успешных кластеров в мире, в том числе трансграничных, и в Украине.

Обосновано, что главной особенностью отраслевых кластеров является сетевая форма организации всего процесса производства: от поставки до сбыта, определено в чем заключается экономический эффект от создания и функционирования таких кластеров и основные условия для создания отраслевого кластера как жизнеспособной, самодостаточной, успешной и эффективной структуры.

Наиболее эффективной моделью для старопромышленных регионов является отраслевой кластер, его отличие от других форм экономических объединений заключается в том, что предприятия кластера не идут на полное слияние, а создают механизм взаимодействия, позволяющий им сохранить статус юридического лица и при этом сотрудничать как с другими предприятиями, которые образуют кластер, так и с предприятиями за его пределами. Экономические связи, которые являются основой создания отраслевых кластеров, оформляются как долгосрочные контракты на основе взаимодействий между различными участниками кластера. Отраслевой кластер позволяет малым предприятиям использовать преимущества не только малых форм предпринимательства, но и крупных производств. Отраслевые кластеры используют преимущественно горизонтальные связи, специализацию и дополняют друг друга, достигая более высоких результатов на основе использования преимуществ территориального расположения предприятий и возможностей регионального управления. Как и органы власти, отвечающие за развитие региона, отраслевые кластеры могут обеспечить привлечение дополнительных инвестиций, активизировать инновационные процессы, а также решить определенные социальные проблемы в регионе.

Для старопромышленных регионов отраслевые кластеры являются именно тем эффективным механизмом, который обеспечит эффективное функционирование их хозяйственного комплекса на основе рационального использования экономического потенциала региона и позволит достичь устойчивого его развития.

Ключевые слова: отраслевые кластеры, старопромышленные регионы, признаки, модели.

Болотина Е. В., Кваша А. П., Степанова А. Э. *Исследование социальных проблем военнослужащих и их семей в условиях проведения антитеррористической операции.* — С. 117.

В статье проведен анализ современного состояния решения проблем обеспечения социальной защиты военнослужащих в условиях проведения Антитеррористической операции. Осуществлен анализ нормативно-правового обеспечения в сфере социальной защиты военнослужащих и членов их семей. Проанализирован ряд нормативно-правовых актов, которые регулируют вопрос социальной защиты военнослужащих и членов их семей. Определены основные направления социальной защиты участников АТО: создание единого реестра участников АТО, что позволит обеспечить им и их семьям надлежащий уровень социальной защиты и гарантий; построение эффективной модели денежного обеспечения военнослужащих; создание действенного механизма обеспечения жильем военнослужащих и их семей; повышение эффективности существующей системы льгот и компенсаций для участников АТО и членов их семей; усовершенствование механизма решения социальных проблем в условиях военных учений, несение боевой и вспомогательной службы; создание системы психологической и физиологической реабилитации; обеспечение санаторно-курортным лечением.

Ключевые слова: вооруженный конфликт, социальная защита, военнослужащие, участники антитеррористической операции, социальное обеспечение, социально-бытовое обеспечение семей военнослужащих.

Брюховецкая Н. Е., Иваненко Л. В. *Интеллектуализированные производства Украины: основные игроки и тренды фармацевтической отрасли.* — С. 3.

Представлены результаты исследования современного состояния и трендов развития отечественных предприятий-производителей фармацевтической продукции и препаратов, актуальность проведения которого обусловлена потребностью научно-методологического обеспечения цифровой трансформации моделей бизнеса предприятий реального сектора экономики Украины. В условиях обострения конкурентной борьбы необходимость создания условий для развития отечественной фармацевтической отрасли характеризуется специфическими инновационными процессами, сложной структурой, большим количеством высокотехнологичных рабочих мест, высокой инвестиционной привлекательностью, является насущным условием для повышения уровня качества и конкурентоспособности фармацевтической продукции на внутреннем рынке, интеллектуализации предприятий. Целью статьи является установление трендов развития предприятий фармацевтической отрасли для дальнейшего определения методов функционирования и развития интеллектуализированных производств в Украине.

Определено, что в кризисные периоды динамика промышленного производства предприятий с высоким уровнем интеллектуализации характеризуется относительной устойчивостью на фоне общего снижения деловой активности. Установлено влияние изменений направления глобальных тенденций развития мирового фармацевтического рынка на отечественную фармацевтическую отрасль: двузначная тенденция роста объемов продаж рецептурных препаратов (double-digit growth) сохраняется благодаря реализации механизма реимбурсации, а также увеличению объемов госпитальных закупок. Сохранение тенденции роста рынка и соответствующая пролонгация государственных программ типа «Доступные лекарства» способствует увеличению спроса на внутреннем рынке, что может стать стимулирующим фактором дальнейшего развития отечественных предприятий-производителей фармацевтической продукции — роста их деловой, инновационной и инвестиционной активности.

Проведенный анализ указывает на высокий уровень устойчивости фармацевтической отрасли и предприятий, которые ее образуют, к кризисным влияниям, оптимистичные ожидания относительно дальнейшего умеренного роста в отрасли, потенциальный рост инвестиционной привлекательности отечественных предприятий и их высокую адаптивность к трансформациям модели бизнеса в направлении ее дальнейшей диджитализации и интеллектуализации.

Ключевые слова: интеллектуализированные производства, тренды фармацевтической отрасли, основные игроки отрасли, инструменты государственной поддержки.

Брыль И. В., Брюховецкий Я. С. *Современные направления и уровни исследований интеллектуализации экономики и предприятий.* — С. 172.

Современные тенденции интеллектуализации глобальной экономики, что наблюдаются в течение последних десятилетий, выдвигают как ключевые источники формирования конкурентоспособности предприятий знания, интеллект, творческую деятельность работников. Развитие творческого труда позволяет генерировать новые товары, услуги и другие интеллектуальные продукты, следовательно, создание условий

для эффективной интеллектуальной деятельности является главной задачей современных предприятий.

Цель исследования заключается в обосновании направлений и уровней исследования интеллектуализации по результатам международных сопоставлений и экономического положения в Украине.

Определено, что для ускорения интеллектуализации и развития инновационной активности персонала на современных предприятиях необходимо было бы: создать и поддерживать в коллективе атмосферу нововведений; обеспечить реализацию стратегии роста интеллектуального капитала и инновационного развития через совершенствование системы стимулирования и мотивации; признать, что кардинальные преобразования нужны не только в сознании рабочих, но и в производственной, управленческой организационной структурах и их обновления в соответствии с современными требованиями процессов управления.

Доказана целесообразность выполнения исследования в ракурсе решения вопросов по определению уровней и сфер исследования, а также финансирования процессов интеллектуализации. При разработке направлений определения современного состояния интеллектуализации ее следует исследовать по уровням (индивидуальный, микроуровень, мезоуровень, макроуровень, мегауровень) по сферам (интеллектуализация личности, систем менеджмента, трудового процесса, предприятия, интеллектуализация экономики и предпринимательства, как фактор государственного развития и интеллектуализация общества) исследования по уровням функционирования экономики; по финансированию процессов интеллектуализации в зависимости от видов деятельности предприятия: финансирование интеллектуализации от операционной деятельности предприятия, за счет собственного уставного или заемного капитала, за счет проведения инвестиционной деятельности.

Проведенное исследование интеллектуализации в соответствии с международными индексами экономического развития Украины и анализа экономической ситуации в государстве доказывает превосходство ее лидерства в исследованиях и разработках, появление новых знаний, развитие высокотехнологичного производства и создание массовых инновационных продуктов, цифровизации.

Ключевые слова: интеллектуализация экономики и предприятий, интеллектуальный капитал, промышленное производство, экономическая деятельность, цифровизация, конкурентоспособность.

Бурцева Е. Е. *Трансформация системы охраны здоровья как составляющей национальной безопасности Украины.* – С. 123.

В статье рассмотрено влияние глобализации на состояние и развитие системы национальной безопасности страны, сферы управления национальной безопасностью, в частности здравоохранением.

Рассмотрены подходы ученых к формированию проблемы обеспечения национальной безопасности Украины в политической, экономической, социокультурной, информационной и экологической сферах.

На основании анализа процессов трансформационных изменений национальной системы здравоохранения предложено вводить организационно-управленческие, нормативно-правовые основы и критерии оценки деятельности.

Приведена характеристика субъектов и объектов национальной безопасности Украины.

Исследованы итоги проведения реформы здравоохранения Украины.

Обоснованно, что в современных условиях понятие национальной безопасности расширяется за счет включения в него все новых сфер общественной жизни.

На основании проведенного анализа предложено добавить отдельным структурным элементом системы национальной безопасности «безопасность и охрана здоровья населения», сущность которого будет отражать состояние защищенности физического и психического здоровья граждан и возможность чувствовать действенную государственную поддержку по предоставлению качественных медицинских услуг, как со стороны государственного сектора медицинского обслуживания, так и со стороны частной медицины.

Ключевые слова: здравоохранение, медицинская реформа, трансформация, национальная безопасность Украины, глобализация, безопасность и охрана здоровья населения.

Вишневский А. С. *Целеполагание как базис австрийской школы экономической теории.* – С. 9.

Современные школы экономической теории преимущественно базируются на анализе ресурсов (факторов производства) и соответствующих им институтов (отношений). Но ресурсы приобретают смысл только в контексте целей, первичным носителем которых является человек. Единственной школой экономической теории, положения которой основаны непосредственно на человеческой деятельности является австрийская школа. Поэтому в работе проводится переосмысление аксиоматических положений именно этой школы с позиций целеполагания и стратегирования.

В работе проведена феноменологическая редукция ключевых экономических понятий (ценность, цена, обмен, производство, кооперация, прибыль, убыток, спрос, предложение, процент, труд, капитал) с позиций целеполагания. Возможность такой редукции доказывает фундаментальную роль целей в экономическом процессе, поскольку именно цели проявляют в окружающей среде средства их достижения, определяют характер и формы деятельности человека и организации.

В конечном итоге с позиций целеполагания создаются условия для формирования внутренне непротиворечивой экономической теории, которая способна синтезировать индивидуальные и общественные интересы на основе согласования целей.

Ключевые слова: австрийская школа экономической теории, цель, аксиоматика, целеполагание, институт стратегирования, феноменологическая редукция.

Вишневский В. П., Залознова Ю. С., Брюховецкая Н. Е., Булеев И. П., Новикова О. Ф., Землякин А. И., Лях А. В. *Замечания и предложения Института экономики промышленности НАН Украины к проекту Порядка присуждения научных степеней.* – С. 206.

В статье освещены подготовленные учеными Института экономики промышленности НАН Украины замечания и предложения к проекту Порядка присуждения научных степеней, который разработан Национальным агентством по обеспечению качества высшего образования (НАОКВО) и предложен для общественного обсуждения.

В предложениях затрагиваются вопросы организации защиты диссертаций, совершенствования организационных форм представления материалов, мотивации соискателей научной степени к научной деятельности и привлечения молодежи к творческому труду, повышения престижности науки, проблемы допуска к защите диссертаций соискателями, которые работают на производстве, а не в высшем учебном заведении или научном учреждении, персональной ответственности членов специализированного ученого совета за необоснованность принятия решений, низкий уровень квалификационной экспертизы и требовательности, подчеркивается необходимость обоснования положений о финансировании процедуры защиты диссертаций, особенно в бюджетных организациях.

Значительное внимание в предложениях уделено приведенным в Порядке требованиям к соискателям научной степени относительно публикаций основных результатов исследования. Предложенная система не предусматривает сбалансированности оплаты труда ученых и затрат на оплату публикаций. Нецелесообразно принимать предложенные требования к диссертациям в виде научных статей для соискателей степени доктора философии. В статье приведена таблица изменений, которые предлагается внести в проект Порядка относительно публикаций.

Учитывая то, что процесс подготовки специалистов высшей научной квалификации выходит далеко за пределы полномочий и компетенций НАОКВО, предлагается возвратиться к системе Высшей аттестационной комиссии (ВАК) как контролирующему органу при Кабинете Министров Украины, которая себя оправдала на протяжении многих лет, одновременно с расширением прав, обязанностей и ответственности высших учебных заведений и научных учреждений за подготовку научных кадров – докторов философии и докторов наук. При этом следует подчеркнуть важную роль МОН Украины и НАН Украины в научно-методическом обеспечении работ, которые должны стать основой диссертационных исследований, их экспертизы и координации.

Ключевые слова: доктор философии, доктор наук, разовый совет, специализированный совет, требования к диссертациям, национальное агентство, аккредитация, процедура защиты, публикации, финансирование защит.

Гитис Т. П., Милянская Е. В., Риндин Г. Г., Луцкич Л. С., Агулов А. В. *Исследование государственной политики Украины относительно формирования прожиточного минимума как основы обеспечения социальных гарантий.* – С. 112.

Государственная социальная политика Украины направлена на обеспечение социальных гарантий для населения. Основой формирования социальных гарантий является прожиточный минимум, который устанавливается и регулируется на законодательном уровне. В статье исследованы и определены основные уже существующие и прогнозные тенденции динамики, как законодательно установленного, так и фактического прожиточного минимума в Украине. По результатам исследования установлено, что механизмы государственной политики Украины относительно формирования прожиточного минимума как основы обеспечения социальных гарантий недостаточно эффективны. В связи с этим предложены следующие меры и рекомендации: обновить и регулярно обновлять минимальный набор потребительской кор-

зины; обеспечить его соответствие реальным потребностям населения, как на физиологическом, так и на социальном уровнях; усовершенствовать методику определения стоимости набора потребительской корзины; внедрить европейский опыт, который заключается в том, что объектом установления прожиточного минимума являются не отдельные лица, а среднестатистическая семья; включить в прожиточный минимум для трудоспособных лиц суммы налогов; обеспечить повышение размеров законодательно установленного прожиточного минимума, закладываемого в Государственном бюджете Украины, до фактического размера прожиточного минимума, который определяется Министерством социальной политики Украины.

Ключевые слова: государственная социальная политика, государственные социальные гарантии, уровень жизни, доходы, прожиточный минимум, аппроксимация, потребительская корзина.

Гуцалюк А. Н., Гаврилова Н. В. *Влияние маркетинговых, финансовых и цифровых технологий на развитие инфокоммуникационной сферы как составляющей инновационной инфраструктуры.* – С. 166.

В статье рассмотрены основные составляющие инфокоммуникационной сферы. Раскрыта сущность маркетинговых, финансовых и цифровых технологий и их влияние на развитие инфокоммуникационной сферы. Проанализированы финансовые, маркетинговые и цифровые составляющие развития информационной коммуникации. Определена необходимость развития инфокоммуникационной сферы для участников: органов государственной власти, бизнес-структур, населения. Предложены перспективы инфокоммуникационных технологий как составляющей инновационной инфраструктуры.

Исследована целостная система инфокоммуникационной сферы как составляющей инновационной инфраструктуры, рассмотрен процесс взаимодействия участников инфокоммуникационной сферы, проанализированы расходы Государственного бюджета на инфокоммуникационную сферу. Значительное внимание в работе уделено перспективам и ожидаемой пользе от внедрения маркетинговых, финансовых и цифровых технологий для инфокоммуникационной сферы. В научной работе предложены преимущества развития инфокоммуникационной сферы для участников. Для бизнеса это социальные взносы сотрудников, корпоративный налог, НДС, регистрация новой компании, представление статистической информации, таможенные декларации, экологические разрешения, госзакупки. Для граждан перечень более расширенный – НДФЛ, поиск работы, социальные привилегии, личные документы, регистрация авто, общественные библиотеки, заявление в милицию, заявка на разрешение строительства, свидетельства на брак и рождение, заявки на вступление в ЗВО, изменение адреса, сервисы здравоохранения. Предложенные меры дальнейшего развития информационного общества в Украине.

Ключевые слова: инфокоммуникационные сферы, инновационная инфраструктура, расходы бюджета, бизнес-структуры, информационное обеспечение, маркетинговые, финансовые и цифровые технологии.

Кривун М. В. *Система обеспечения населения продуктами питания при отсутствии рынка продуктов питания.* – С. 232.

В статье проанализированы принципиальные различия между функционированием системы поставки продовольствия в Советском Союзе и развитыми капиталистическими странами.

Система продовольственного обеспечения населения без свободного рынка функционировала почти весь XX в. на территории 15 современных стран, включая Украину, в рамках формирования государства под названием Союз Советских Социалистических Республик. Руководство этого государственного формирования поставило амбициозную цель – создать самодостаточную экономику, которая самостоятельно удовлетворяла все ее потребности собственным производством.

Цель этого исследования – предоставить критический обзор системы продовольственного обеспечения при отсутствии рынка продовольствия. Проведена оценка развития факторов производства пищевых продуктов, а также распределения продуктов питания, их поступления конечным потребителям.

Сделан обзор формирования и развития факторов производства продуктов питания. Определено, что их применение в производстве продуктов питания было крайне неудовлетворительным с точки зрения выполнения задач по обеспечению населения необходимыми продуктами питания. Общей причиной их неэффективного функционирования, в частности, научно-технологического прогресса, является деструктивное развитие индивидуальных творческих качеств населения в СССР, или человеческого капитала. Это было следствием сначала жесткого подавления свободы и жизни широких слоев населения СССР со стороны тоталитарного режима, а затем принудительного ограничения путей развития талантов человека вне стереотипов «советского человека». Относительно системы обеспечения населения продуктами питания, то и она вносила свой вклад в становление человеческой личности граждан СССР. Так, например, ограниченный ассортимент и дефицит, который порождал длинные очереди за продуктами питания, создавали в целом негативное влияние на население СССР.

Ключевые слова: обеспечение продуктами питания в СССР, продовольственная безопасность в СССР, развитие АПК в СССР, система обеспечения продовольствия СССР, развитие СССР, уровень жизни населения СССР, плановое обеспечение продовольствия, потребности населения в питании.

Латышева А. В., Евтушенко М. А., Пронин С. В., Будовий М. Ю. *Социальная защита государства: суть, модели и особенности обеспечения.* – С. 95.

В статье были проанализированы нормативно-правовая база, профессиональная литература, статистические и аналитические отчеты, Интернет-источники для определения сущности социальной защиты, моделей и индикаторов его обеспечения.

Определено, что категория «социальная защита» значительно шире по своему содержанию и она включает в себя понятие «социальное обеспечение». Выявлены характерные черты моделей социальной защиты в европейских странах. Установлено, что модели социальной защиты в странах Европы направлены на компенсацию гражданам потерь вследствие безработицы, потери жилья, заболевания, инвалидности, производственного травматизма, потери кормильца, старости и др.

В работе исследованы и наглядно представлена динамика некоторых показателей, характеризующих

уровень бедности и другие параметры обеспечения социальной защиты. Доказано отсутствие географических признаков в ситуации с относительной бедностью. Установлено общее уменьшение дифференциации среди бедного населения, и приближение его доходов (расходов) к черте бедности на фоне роста стоимостного значения черты бедности по всем монетарными критериям, а также повышение значения предела относительной бедности по шкале эквивалентности Европейского Союза.

В результате анализа и обобщения нормативно-правовой базы, научных трудов отечественных и зарубежных авторов определены специфика моделей и средств социальной защиты в мировой практике и в Украине.

Ключевые слова: социальная защита, социальное обеспечение, модели социальной защиты, уровень бедности, степень дифференциации доходов (расходов), черта бедности.

Лях И. И. *Возможности венчурного финансирования в условиях интеграции Украины в европейское инновационное пространство.* – С. 75.

Статья посвящена проблематике интеграции Украины в инновационное пространство Европейского Союза, особая роль в которой принадлежит венчурному бизнесу, который отличается от других форм реализации инноваций методами мобилизации капитала, структурой источников и условиями привлечения инвестиций, а также использованием новых финансовых инструментов.

Аргументировано, что темпы сближения Украины с ЕС по инновационному направлению не являются удовлетворительными: есть определенные положительные сдвиги, но выявлено немало проблем, в частности, с венчурным финансированием инновационной деятельности. Анализ венчурных сделок компаний по управлению активами среди институтов совместного инвестирования (ИСИ) доказывает: венчурные фонды практически не вкладывают средства в высокотехнологичные отрасли, за исключением некоторых направлений финансовых услуг и ИКТ. Самые распространенные случаи предоставления финансовой поддержки со стороны венчурного капитала в Украине касаются таких видов экономической деятельности, как: строительство, торговля, гостиничный и туристический бизнес, переработка сельхозпродукции, страхование, издательская деятельность.

В последние годы наблюдается тенденция умеренного и экстенсивного роста украинского сектора управления активами, преимущественно за счет активности новых фондов. Развитие венчурных инвестиционных фондов в Украине сосредоточено в регионах-лидерах по вкладу в экономическое развитие страны. Как и раньше, происходит повышение концентрации фондов венчурного бизнеса преимущественно в столице и Киевской области.

В статье обоснована необходимость и предложены меры по преодолению региональной асимметрии в предоставлении финансовых услуг ИСИ, основанные на усилении взаимодействия между институтами совместного инвестирования, с одной стороны, и инвесторами и эмитентами ценных бумаг, с другой стороны, что будет способствовать обеспечению эффективности инвестирования и снижению связанных с этим процессом транзакционных издержек. Для этого важным является создание соответствующей экосистемы инновационного инвестирования, которая обеспечит доступ к финансовым услугам ИСИ,

всем потенциальным инвесторам на рынке ценных бумаг (гражданам и бизнес-сообществу страны) независимо от региональной принадлежности.

Ключевые слова: венчурная индустрия, институты совместного инвестирования, инновационная экосистема, интеграция, инновационное пространство, региональная асимметрия.

Ляшенко В. И., Шевченко В. Г., Осадчая Н. В. *Мировые тенденции развития атомно-энергетического комплекса и их влияние на атомно-промышленный комплекс.* — С. 20.

В статье проанализированы тенденции развития атомно-промышленного комплекса. Основными проблемами развития атомно-промышленного комплекса являются несовершенство законодательной базы, отсутствие инвестиций. Необходимое количество обогащенного урана в ядерном топливе закупается Украиной только в РФ.

Обоснована необходимость разработки последовательности этапов инновационно-ориентированного развития атомно-промышленного комплекса Украины на основе стратегических детерминант. Непосредственно атомно-промышленный комплекс, который является ведущим звеном ядерно-энергетического комплекса Украины, можно считать комплексной отраслью национальной экономики, которая включает урановое производство, создающее основу для удовлетворения потребности атомных электростанций в природном уране на средне- и долгосрочную перспективу; циркониевое производство, которое предусматривает налаживание выпуска циркония, что является основным конструкционным материалом для изготовления ядерного топлива, учитывая его уникальные физические свойства слабого взаимодействия с нейтронным потоком в активной зоне реактора; производство ионообменных материалов и обеспечение ими в полном объеме урановое производство Украины; производство тепловыделяющих сборок и комплектующих изделий как неотъемлемого звена создания собственного ядерно-топливного цикла; научное, проектное и информационное сопровождение, проведение научно-исследовательских работ.

Значение и вес атомно-промышленного комплекса Украины в создании валового внутреннего продукта не является значительным, но его роль важна в обеспечении экономической безопасности и достижении энергетической независимости страны. Исследовано состояние атомно-промышленного комплекса в других странах мира.

Для развития атомно-промышленного комплекса целесообразно использовать инновационный подход. Данный подход представлен как совокупность трех взаимосвязанных блоков, а именно: методико-информационного; диагностико-ориентировочного; оценочно-процессуального.

Обоснована необходимость увеличения объемов добычи урана, уровня его обогащения и одновременно решения экологических вопросов по утилизации отходов.

Ключевые слова: атомно-промышленный комплекс, промышленность, энергетика, энергетическая безопасность.

Мартынченко Д. *Определение и оценка однородных региональных зон по состоянию инновационного развития.* — С. 190.

Данная статья содержит результаты исследования в области развития регионов Украины, в частности в разрезе количественно-качественных характеристик

инновационного развития для разработки подхода к формированию кластеров и улучшения развития регионов. Предложенный подход базируется на агломеративной кластерной процедуре методом «ближнего соседа», что позволяет провести группировку однородных регионов. В результате регионы кластеризованы на три однородных кластера по уровню инновационного развития. Для каждого вновь созданного кластера исследованы ключевые показатели инновационного развития с указанием обоснования целесообразности кластеризации в соответствующем виде.

Ключевые слова: кластеризация, кластерный анализ, группировка, инновационное развитие, региональное развитие, инновационные предприятия, затраты на инновации, стратегия управления региональным развитием, технологические процессы, инновационная продукция, дендрограмма.

Миновичина О. Н. *Приведение отношений собственности и хозяйствования в соответствие с Конституцией Украины в условиях децентрализации.* — С. 221.

Определена потребность в переработке существующих подходов к изучению трансформационных процессов в экономике и обществе с целью разработки соответствующих мероприятий реформирования на базе новых методологических основ. Научное осмысление движущих сил социально-экономического прогресса требует определения его материального базиса и роли в нем экономического устройства общества при особом значении отношений собственности. Речь идет об изменении основания, переструктурировании и создании новых форм развития. Такой основой, от которой зависит дальнейшее развитие трансформационного общества, являются отношения собственности. Процесс постсоциалистической трансформации рассматривается автором как институциональный комплекс, базирующийся на системе собственности. Научная новизна исследования заключается в разработке теоретико-методологических основ системного исследования отношений собственности, идентификации института собственности как совместно-раздельной ресурсной системы и обоснование на этой основе перспектив преобразования социально-экономической системы с соблюдением положений Конституции Украины, касающихся отношений собственности. Приведены отдельные предложения по изменению Хозяйственного кодекса Украины и их обоснование в соответствии с разработанной концепцией.

Предложенный подход позволяет осознать реальные механизмы построения нового общества, в котором гражданская свобода является не просто ассоциацией свободных самоуправляющихся объединений, а прежде всего обществом, в котором отдельные граждане являются его главными компонентами. В процессе налаживания инновационного производства в пределах территориальной общины запускаются взаимобусловленные процессы социальной консолидации и укрепления государства; создается новая система социального порядка, регулирующая поведение основных социальных субъектов в контексте реализации стратегических целей государства; налаживается сотрудничество между наукой, государством, обществом и мировым сообществом.

Ключевые слова: методологические подходы, концепция, система собственности, институт, совместно-раздельная ресурсная система, конвергентный институциональный механизм, управление, самоорганизация, самоуправление, социально-экономическая система, трансформация, реформирование, стратегия,

инновационная инфраструктура, предпринимательство, Конституция, система социального порядка.

Мысник Е. П. *Институциональные условия развития системы экономических исследований на предприятиях.* — С. 158.

В настоящее время возникает необходимость поиска новых механизмов проведения экономических исследований в сфере хозяйственной деятельности предприятий и внедрения действенных методов контроля, что позволяет значительно снизить риски совершения финансовых и экономических преступлений.

Цель данного исследования заключается в обосновании и разработке предложений по созданию надлежащих институциональных условий развития системы экономических исследований на предприятиях. Для достижения поставленной цели использованы методы анализа и синтеза, сравнения, обобщения, статистического анализа, экспертного опроса, структурно-логического анализа.

В статье проанализированы и обобщены научные подходы к определению сущности и содержанию понятия «форензик». На основании экспертных опросов международных компаний определены особенности форензика как метода экономических исследований на предприятиях Украины. Выполнен статистический анализ основных показателей административных правонарушений в Украине. Даны предложения по созданию надлежащих институциональных условий развития системы экономических исследований на предприятиях.

Ключевые слова: экономические преступления, система экономических исследований, форензик, институциональные условия, институциональная среда, механизмы институционального обеспечения, финансовые институты, организационно-экономический механизм, информационное обеспечение.

Новикова О. Ф., Логачева Л. Н., Красулина Я. Е. *Проблемы и перспективы развития системы социального обеспечения в условиях цифровой экономики.* — С. 80.

Статья посвящена поиску путей решения проблем трансформации социально-трудовых отношений в цифровой экономике. Рассмотрены проблемы функционирования системы социального обеспечения и социального страхования, обусловленные быстрым распространением новых форм занятости, снижением доли наемных работников — плательщиков взносов на социальное страхование.

Проанализированы нормы международного трудового права, изложенные в конвенциях МОТ о минимальных нормах социального обеспечения и сохранения прав в области социального обеспечения. Обосновано, что распространение дистанционных форм трудоустройства, новые формы занятости в экономике цифровых платформ в глобализационном контексте повышают значимость международных договоренностей и правовых межгосударственных документов в сфере трудовых отношений.

Исследованы перспективные направления развития системы социального страхования как эффективного механизма противодействия социальным рискам. Раскрыто содержание и преимущества известных систем социального обеспечения, в частности, социальное страхование, всеобщий доступ, фонды страховых накоплений, индивидуальные частные счета, возложение обязанностей на предприятия, социальная помощь.

Обоснована необходимость разработки концепции реформирования системы социального обеспечения в Украине в условиях цифрового развития, предложено составляющие концепции и перспективные направления реформирования системы.

Ключевые слова: цифровизация, социально-трудовые отношения, занятость, прекариат, социальный риск, социальное обеспечение, социальное страхование.

Пидоричева И. Ю. *Институциональное обеспечение расширения функционала региональных научных центров НАН Украины и МОН Украины в контексте смарт-специализации (на примере Приднепровского экономического района).* — С. 63.

Подписанием Соглашения об ассоциации между Украиной и ЕС, внесением изменений в Конституцию Украины относительно реализации стратегического курса на обретение полноправного членства в ЕС, утверждением Стратегии национальной безопасности Украины, в которой магистральным направлением развития украинского государства признано европейскую интеграцию, Украина осуществила свой цивилизационный выбор. Реализация данного цивилизационного выбора обязывает Украину идти путем имплементации евроинтеграционных реформ, перенимать правила, нормы и практики ЕС для успешной интеграции в европейское пространство и систему формальных институтов ЕС. Это, в том числе касается необходимости имплементации европейского подхода к территориальному делению и региональной политики, внедрения подхода смарт-специализации в систему стратегического планирования регионального развития. Развитие региональных инновационных экосистем, налаживание эффективных взаимосвязей между их ключевыми акторами играет решающую роль в успешной реализации региональных стратегий смарт-специализации.

Проанализирована система взаимосвязей между акторами региональной инновационной экосистемы Приднепровского экономического района на предмет их наличия и интенсивности по сравнению с другими регионами и Украиной в целом. Определено, что как национальной, так и региональным инновационным экосистемам Украины (в том числе Приднепровского экономического района) не хватает эффективных взаимосвязей между ключевыми акторами.

Обоснованы научно-институциональные положения и рекомендации по формированию региональных инновационных экосистем на уровне экономических районов Украины, которые отвечают требованиям европейской классификации NUTS 1, в условиях имплементации Соглашения об ассоциации и подхода смарт-специализации, состоящие в обосновании наделения региональных научных центров НАН Украины и МОН Украины дополнительными полномочиями по координации связей между акторами региональных инновационных экосистем в пределах ареалов их действия, а также внесении изменений и дополнений в Закон Украины «О научной и научно-технической деятельности» по расширению функций и полномочий региональных научных центров, превращению их в эффективно действующие межрегиональные координационные центры инновационного развития.

Предложен подход к формированию Подольской региональной инновационной экосистемы в пределах Подольского экономического района. На базе Приднепровского научного центра НАН Украины и МОН

Украины предложено реализовать ряд экспериментов, *во-первых*, по формированию Приднепровской региональной инновационной экосистемы; *во-вторых*, с участием экспертного сообщества создать межрегиональный общественный союз «Платформа инновационного развития «Приднепровье»», который может стать «фабрикой мысли» о путях и средствах перезагрузки отношений между акторами региональной инновационной экосистемы и неиндустриального возрождения Приднепровья.

Ключевые слова: инновационная экосистема, региональная инновационная экосистема, региональные научные центры НАН Украины и МОН Украины, экономический район, европейская интеграция, смарт-специализация.

Полторак А. С., Паламарчук В. Ю. *Мониторинг состояния финансовой безопасности домохозяйств и его влияния на уровень финансовой безопасности Украины.* — С. 145.

Проведен мониторинг состояния финансовой безопасности домохозяйств и ее влияния на уровень финансовой безопасности Украины. Исследована динамика количества домохозяйств в Украине. Рассмотрены основные факторы влияния на уровень финансовой безопасности домохозяйств в зависимости от сферы возникновения и проанализирована их динамика за указанный период. Исследована динамика уровня финансовой безопасности государства и индекса человеческого развития. Доказана гипотеза о наличии влияния на зависимую переменную — уровень финансовой безопасности Украины независимых показателей (индекса человеческого развития и объема ВВП на душу населения), которые влияют на ее формирование и прочность и характеризует состояние финансовой безопасности домохозяйств. Обосновано, что между независимыми и зависимыми переменными существует прямая связь. Доказано, что разработанная модель в соответствии с F-критерия Фишера является адекватной. Математически установлено существование сильной связи между независимыми и зависимыми переменными, что подтверждает целесообразность введения мер повышения уровня финансовой безопасности домохозяйств в современных условиях и, соответственно, показателей, которые формируют этот уровень, для обеспечения финансовой безопасности Украины.

Ключевые слова: домохозяйство; финансовая безопасность государства; финансовая безопасность; финансовая безопасность домохозяйств; финансовая система; пандемия.

Савченко Л. В., Гриценко С. И. *Анализ и классификация возможных схем консолидированной доставки LTL грузов.* — С. 139.

Современные тенденции развития логистики позволяют говорить о значительном количестве перевозок LTL (англ. Less Truck Load) грузов, причем динамика спроса на такие перевозки является положительной. Таким образом, перевозки мелкопартионных грузов (до 5 т) должны быть теоретически и методически обеспечены с учетом современных технологий построения эффективных цепочек поставок.

Одним из методов повышения эффективности перевозки LTL грузов является применение технологии консолидации. Основное преимущество консолидированных перевозок мелкопартионных грузов связано с «эффектом масштаба», который позволяет снизить стоимость перевозок консолидированной партии груза благодаря замене нескольких автотранспортных

средств малой и средней грузоподъемности на значительно меньшее количество автомобилей особо большой грузоподъемности.

Акцентировано внимание на эффективности консолидированных перевозок LTL грузов с точки зрения воздействия на окружающую среду и социальную жизнь населения. Так, консолидация позволяет снизить общее количество вредных выбросов в атмосферу, уменьшая загрязнение воздуха, а также уменьшить нагрузку на логистическую инфраструктуру, в том числе, снижая уровень заторов.

Целью статьи является анализ возможных схем доставки LTL грузов с уделением особого внимания возможности консолидации и оценки ее преимуществ и недостатков, а также формулировка классификационных признаков и типов схем доставки LTL грузов.

В статье сделан анализ методов прогнозирования спроса на перевозки между регионами (территориальными зонами). Произведена оценка спроса на перевозки LTL грузов между регионами Украины на основе платформ lardi-trans.com и della.ua.

Проанализированы преимущества, ограничения и дополнительные расходы, связанные с использованием консолидационных центров при перевозке LTL грузов.

Большое внимание уделено основным видам транспортных схем, которые могут быть применены для взаимодействия грузоотправителей и грузополучателей LTL грузов. Определены классификационные признаки возможных схем и типы схем доставки LTL грузов с консолидацией и без нее. Соответственно, предложена комплексная классификация схем доставки LTL грузов. Возможные схемы доставки LTL грузов проанализированы по предложенным классификационным признакам. Изложенные в статье схемы доставки LTL грузов позволяют проанализировать существующие варианты и выбрать наиболее рациональный в определенных условиях.

Ключевые слова: перевозки LTL (мелкопартионных) грузов, консолидация грузов, схемы доставки, преимущества и недостатки консолидированных перевозок.

Сердюк А. С., Петрова И. П. *Теоретические истоки проблемы внешних эффектов.* — С. 180.

Выявлены теоретические истоки внешних эффектов в экономической теории. Внешний эффект проявляется в виде материальных затрат третьих сторон, которые непосредственно не участвуют в хозяйственной операции, то есть когда деятельность отдельных субъектов хозяйствования отрицательным (или положительным) образом сказывается на деятельности других субъектов, которые не находятся с ними в рыночных отношениях. Идея исследования заключается в таком: в основу теории внешних эффектов положены взгляды ученых, которые сформировались под влиянием институциональной среды общества из которого они происходили. Выявлено, что плюрализм британского общества, происходил от институциональной среды страны, стал предпосылкой для формирования двух антагонистических теорий нивелирования внешних эффектов — теории А. Пигу и Р. Коуза. По теории А. Пигу, внешние эффекты являются производными нерегулируемых рынков. Исходя из того, что внешние эффекты являются производными свободного рынка (поддерживает неоклассицизм), которые делают невозможным максимизацию эффективности производства (по маржиналистской теории), А. Пигу делает вывод, что государство должно принимать меры по их преодолению. Противоположной

точки зрения придерживался Р. Коуз, поскольку квинтэссенцией его теории являются транзакционные издержки. По мнению Р. Коуза, такие расходы значительно выше в условиях государственного регулирования хозяйственной деятельности, чем при прямом контакте субъектов хозяйствования. То есть, посреднические действия государства (перераспределение ресурса и продукта между субъектами) обходится обществу дороже, чем непосредственная договоренность между субъектами. Из этого следует, что в целом для общества выгоднее решать проблему внешних эффектов на уровне продуцента и реципиента, чем полагаться в этом вопросе на государство. Проанализировав теории внешних эффектов, установлено, что А. Пигу рассматривал общественное благосостояние в качественном измерении, тогда как Р. Коуз – в количественном. Установлено, что в основу теории А. Пигу положен принцип предельной полезности, согласно которому, перемещение продукта от состоятельных к менее состоятельным гражданам должен максимизировать качество жизни общества в целом; Р. Коуз в свою очередь интерпретировал общественное благосостояние, как совокупность индивидуальных материальных достижений граждан, растущих за счет минимизации транзакционных издержек. Выявлено, что каждый из исследователей изначально выводил проблему внешних эффектов от собственных представлений о благосостоянии, поэтому их теории оказались разновекторными.

Ключевые слова: благосостояние, внешние эффекты, теоретические истоки, институциональная среда, транзакционные издержки, государство, общество.

Симаков К. И., Федоренко К. А. *Банковская процентная и учетная политика как инструмент денежно-кредитного регулирования ценовой стабильности.* – С. 152.

В статье исследовано современное состояние и перспективы и направления развития денежно-кредитной политики банка. Важной проблемой финансового менеджмента в современных рыночных условиях является эффективная монетарная политика, которая связывает необходимые объемы банковского продукта с допустимым общим уровнем ставок и относительным значением чистого процентного спреда и маржи. Равновесная денежно-кредитная политика объединяет ставки привлеченных и размещенных средств со стратегическими задачами развития банковских учреждений, поддержкой их прибыльности и финансовой стойкости. Рассмотрена сущность процентной политики НБУ и коммерческих банков, ее влияние на банковскую систему вообще. Определены основные цели политики процентных ставок, рассмотрены внешние и внутренние факторы, которые ее формируют. Исследованы основные принципы, на которых базируется процентная политика банка, и этапы ее формирования. Проанализирована динамика учетной ставки НБУ за 2008-2019 годы. Установлено, что конкурентоспособность и стабильность деятельности банка зависят от качественно разработанной политики процентных ставок, в результате которой влияние процентного риска распространяется на финансовые результаты деятельности банка. Величина процента также оказывает содействие более эффективному использованию субъектами хозяйствования собственных денежных средств, ведь, держа их в банке на текущем или депозитном счете, они имеют возможность получить дополнительные доходы.

Ключевые слова: учетная ставка НБУ, ставка рефинансирования, обменный курс, индекс потребительских цен, процентная политика, кредитная политика.

Смирнова И. И., Медведева Т. А., Серегина О. В. *Исследование проблем социальной защиты людей с инвалидностью в Украине.* – С. 105.

В статье исследованы особенности функционирования системы социальной защиты лиц с инвалидностью в Украине. Рассмотрены основные нормативно-правовые основы реализации соответствующего направления социальной политики и современное состояние его финансирования. Определена возможность изменения практики компенсационных затрат на политику содействия занятости лиц с инвалидностью. Осуществлен анализ актуальных проблем социальной защиты инвалидов в Украине и выявлены их причины. Сделан акцент на то, что сегодня целесообразно усовершенствовать нормативно-правовое регулирование данного вида социальной защиты, при этом одним из весомых факторов достижения указанной цели является нормативное закрепление предоставления государственной социальной помощи приведенным категориям лиц, ее финансирование и своевременная выплата. Определены субъекты реализации политики в этой сфере. Предложены пути преодоления проблем на уровне разных субъектов.

Ключевые слова: социальная защита инвалидов; актуальные проблемы социальной защиты инвалидов; финансовое обеспечение социальной защиты инвалидов; социальная политика; социальные стандарты; социальная помощь; пенсии; социальные выплаты.

Сытник Е. А. *Гипотеза о возможности использования комплексных чисел для анализа континуума организационных изменений.* – С. 16.

В статье обозначено соотношение между организационной составляющей природы фирмы и рыночными транзакциями, высказана гипотеза о возможности использования комплексных чисел для анализа континуума организационных изменений, а также введено понятие комплексной плоскости общих издержек, что может стать частью математического аппарата для количественного описания механизмов связи между организационными изменениями в фирмах и стоимостной, рыночной средой, в которой они происходят.

Совокупность общих издержек корпорации или фирмы можно представить на комплексной плоскости, на которой на вещественной оси будут откладываться стоимостные значения издержек в общепринятом, рыночном смысле этого термина, а на дополнительной, или мнимой, оси – особые единицы, понимаемые как единицы изменения организационного континуума и, возможно, проекция транзакционных издержек на сферу внутрифирменной организации.

При этом с использованием комплексных чисел можно изменить запись т.н. формулы Демсеца, перейдя от общепринятого ее вида к виду с использованием комплексного числа.

Используя предложенную модель, можно лучше понять движущие силы организационных изменений в корпорациях и фирмах, увязав их с транзакционными и иными издержками с помощью функции комплексного переменного. Это позволит выйти на новое понимание связей между организационной

структурой и технологическим процессом в ходе трансформации ресурсов в продукт.

Ключевые слова: транзакционные издержки, комплексные числа, комплексная плоскость общих издержек, континуум организационных изменений, организационная эволюция.

Ткаченко Н. М. *Положения (стандарты) бухгалтерского учета.* — С. 196.

В статье изучена сущность Закона Украины о бухгалтерском учете и финансовой отчетности в Украине, требования к хозяйственной деятельности предприятия, изменения и усовершенствования методов, техники и форм бухгалтерского учета по соответствующим статьям; положения (стандарты) бухгалтерского учета.

Ключевые слова: положения, стандарты, учет, закон, операция, обязательства, отчетность, капитал, доходы, расходы (издержки), требования, статья, период, предприятие, изменения, приказ, отчетность.

Уманец Т. В., Топалова И. А. *Формирования и планирование цепей ресурсного обеспечения на региональных товарных рынках на основе SCOR-модели.* — С. 128.

Настоящее время диктует необходимость по-новому пересмотреть отношения между участниками (субъектами) региональной экономики. Новые тенденции и новые подходы к ведению бизнес-процессов в регионе требуют построения цепей ресурсного обеспечения регионов на основе саморазвития и самообеспечения. Возникает необходимость использования научного аппарата на базе системно-комплексного подхода, который по мнению авторов, заключается в выявлении секторов цепей ресурсного обеспечения регионов на основе саморазвития формирования и установлении взаимосвязи между ними, формировании их в систему, которая имеет вход (цель) и выход (ресурсы) и налаживании обратных связей с внешней средой.

В статье раскрыта сущность формирования и планирования цепей ресурсного обеспечения на региональных товарных рынках на основе SCOR-модели.

В ходе исследования усовершенствован понятийно-категориальный аппарат менеджмента управления бизнес-процессами на региональном уровне путем введения понятия «цепи ресурсного обеспечения региональных товарных рынков» в узком и широком смысле. Предложены сектора формирования и планирования цепей ресурсного обеспечения региональных товарных рынков, а именно: «поставка — сырье — производство — распределение — потребление — утилизация». Определены отношения, возникающие при бизнес-процессах между участниками цепей ресурсного обеспечения региональных товарных рынков по модели «3D: пространство — время — движение».

Охарактеризован процесс планирования и формирования цепей ресурсного обеспечения региональных товарных рынков с позиции интегрированного планирования. Рекомендовано на базе обобщения современных управленческих технологий по модели — «Поточная диаграмма SCOR» в будущем сформировать цепь ресурсного обеспечения регионального и межрегионального ответственного сотрудничества.

Ключевые слова: формирование, цепь ресурсного обеспечения, региональные товарные рынки, управленческие технологии.

Хандий Е. А., Шамилева Л. Л. *Опыт работы отечественных предприятий в условиях карантина: социально-трудовые аспекты.* — С. 89.

В статье исследован опыт работы отечественных предприятий в условиях карантинных ограничений, проанализированы наиболее распространенные кадровые решения и их влияние на национальный рынок труда.

Выявлены основные негативные тенденции в системе социально-трудовых отношений как результат влияния экономического спада и государственных мер по ограничению социально-экономической деятельности субъектов рынка во время пандемии Covid-19. Определены объемы и уровни официальной и скрытой безработицы, проведен их сравнительный анализ на основе статистических данных и результатов социологических опросов.

Рассчитаны потери рабочего времени за второй квартал 2020 г., как результат внедрения жестких карантинных ограничений. Определены дисбаланс между спросом и предложением рабочей силы, изменения настроений и поведения участников на рынке труда, которые являются индикатором кризисных процессов в сфере занятости. Исследовано снижение доходов работающего населения и их структуры вследствие уменьшения оплаты труда при падении объемов реализации и доходов предприятий.

Ключевые слова: карантинные ограничения, потери рабочего времени, скрытая безработица, социально-трудовые отношения, рынок труда.

Шевцова А. З. *Современные тренды и приоритеты развития европейской химической индустрии: аналитический обзор.* — С. 36.

В статье отражены результаты анализа современных тенденций, факторов, приоритетных сфер и институциональных инструментов развития европейской химической промышленности. Актуальность темы исследования обусловлена важностью поиска путей преодоления инерционного сценария развития украинской химической промышленности, привлечения лучшего европейского опыта инновационной модернизации и применения институциональных инструментов секторального сотрудничества с европейскими странами.

Рассмотрена динамика и структура европейского химического производства, определены факторы снижения его глобальной конкурентоспособности. Раскрыты сильные и слабые стороны химических комплексов стран-лидеров европейского химического бизнеса, а также скандинавских стран и стран Центральной и Восточной Европы. Определено, что в настоящее время важными составляющими эффективности химического бизнеса являются высококвалифицированная рабочая сила, мощная производственная и транспортно-логистическая инфраструктура, передовые технологии, ресурсо- и энергоэффективность, цифровизация, развитая секторальная инновационная экосистема, интегрированность в глобальные цепочки добавленной стоимости, межсекторальное и межрегиональное сотрудничество, ориентация на компонент безопасности и защиту окружающей среды. Акцентируется внимание на преимуществах кластерной формы организации химического производства, раскрыты особенности ее применения в различных европейских регионах/странах. Обосновано, что достижения целей устойчивого развития является отправной точкой большинства современных инноваций в химическом производстве и источником долгосрочного устойчивого роста химического сектора.

Сделан вывод, что перспективные пути инновационной модернизации украинской химической промышленности целесообразно искать на региональном уровне при разработке стратегий смарт-специализации с учетом межрегиональных и межсекторальных синергий, а также потенциала стратегического партнерства с Европейской сетью химических регионов.

Ключевые слова: европейская химическая промышленность, химическое производство, инновационное развитие, конкурентоспособность, кластер, цели устойчивого развития, смарт-специализация.

Шматько Н. М. *Закономерности процесса осуществления организационных изменений в структуре управления предприятием.* – С. 58.

В статье определено содержание понятия «устойчивость функционирования экономико-производственной системы»; получена содержательная идентификация понятий «устойчивость развития экономико-производственной системы» и «устойчивость организационного развития экономико-производственной системы», отличие которых содержится в учете динамики. Определены закономерности протекания процессов развития предприятия, а именно: рассмотрение природы и закономерностей осуществления организационных трансформаций структуры управления предприятием в контексте обеспечения его устойчивого развития происходит в рамках двух концептуальных подходов – субъектного и объектного, различия

между которыми связаны с присущими им разногласиями в определении целей, движущих сил и механизмов такого рода трансформаций; разработаны закономерности протекания процессов организационного развития экономико-производственной системы предприятия.

Динамика внутренних организационных изменений в контексте развития предприятия будет определяться потенциалом влияния такого рода изменений на его адаптивные свойства, что, в свою очередь, в дальнейшем будет находить соответствующее проявление при формировании адекватных потенциальных реакций на внешние раздражители.

Данный подход в значительной степени соответствует позиции, при которой предприятие рассматривается с точки зрения социально-экономической системы более высокого уровня организации. Кроме того, такой подход также может считаться приемлемым и продуктивным при прогнозировании динамики развития предприятия со стороны участника взаимодействия с ним. Применение субъектного подхода, основанного на рассмотрении организационных трансформаций как проявления адаптационной и (или) целенаправленной изменчивости предприятия, также находит, в частности, плодотворное применение в концепции реинжиниринга бизнес-процессов.

Ключевые слова: предприятие, организационные изменения, управление предприятием, субъектный подход, экономико-производственная система.

ABSTRACTS

Andrushkiv B. M., Kirich N. B., Tarasiuk H. M. *Features of Information Supply Organization Land Market Participants in the Conditions of a Voluntary Association of Territorial Groups.* – P. 210.

The article examines the state and features of information support for peasants (potentially dominant participants in the land market) about land management and land reforms in the context of voluntary unification of territorial communities, prices, etc. The study of public opinion in this area of public life was carried out by means of a survey. A comparative characteristic of the land resources of Ukraine is given. The reasons for the emergence of stagnant phenomena in the reforming of the agrarian sector of the economy are revealed. The problems and the effect of technical and economic factors of influence on the organizational and informational support of rural participants in the land market are revealed. Separate political, economic, informational and socio-humanitarian features of this process are highlighted. The role of information support itself in the effective functioning in the innovation and logistics chain not only of the agricultural sector of the economy, but also of processing enterprises, the economic and financial stability of voluntarily united territorial communities and the national economy as a whole, and on this basis the achievement of stable development of society has been determined.

The influence of awareness of land market participants on the effectiveness of state policy and the development of administrative-territorial reform and activation of the formation of associations of territorial communities is determined. Specific proposals are given for improving the awareness system of land market participants and economic methods of managing technical and economic factors at different levels of management, the development of basic, most important measures and principles of their management is proposed.

Keywords: awareness, village, land market, agro-industrial complex; land, reforms; resource; processing industry, voluntary association of territorial communities, factor, EU.

Antoniuk V., Liashenko V., Novikova O., Pidorycheva I., Soldak M., Cherevatskyi D. *Proposals for possible amendments to the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand.* – P. 201.

An analysis of the achievements of Ukraine as a result of the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU, as well as the limitations that indicate the need to update it in accordance with new challenges and challenges. The article contains proposals of experts of the Institute of Industrial Economics on appropriate amendments to the Association Agreement between Ukraine and the EU, concerning Chapter V "Economic and sectoral cooperation", namely Ukraine's integration into the European Research Area (Chapter 9 "Cooperation in Science and Technology") and integration of Ukraine's environmental policy in the field of industrial and regional policy of the state (Chapter 6 "Environment"). In particular, proposals were made to include in Chapter 9 the following provisions: approval of research institutions of Ukraine as important subjects of the European Research Area; coordination of Ukraine's scientific policy with EU scientific policy; active participation of universities, National and branch academies of sciences of Ukraine in European scientific and technical cooperation; joint use and

development of the European research infrastructure, integration into the European cloud of open science. The expediency of supplementing Chapter 6 with provisions on the development and deepening of cooperation in the field of revitalization of abandoned and abandoned industrial facilities has been substantiated in the framework of the improvement of the Association Agreement signed with the EU. Recommendations are also provided for Section III "Justice, Freedom and Security" to increase the level of social protection of workers in the context of Ukraine's integration into the EU digital market (Article 17 "Treatment of employees").

Keywords: Association Agreement, Ukraine, European Union, renewal of the Agreement, research cooperation, European Research Area, revitalization of industrial waste, social protection of workers.

Belikova O., Fomichenko I., Shashko V., Nikolaeva Yu. *Trends in digital marketing as an innovative tool for enterprise management.* – P. 133.

The article considers the features of digital marketing in modern business conditions. Channels and basic methods of digital marketing are given. Among the trends of 2018-2019 are online video, native advertising, personalized content, smart advertising with big data, community development. The components that include digital marketing (content, design, statistics) are identified. The advantages of digital marketing in enterprise management are determined. The volume of digital advertising of the advertising and communication market of Ukraine is investigated. The necessity of development of marketing Internet technologies of promotion of goods and services as a hybrid technology in the conditions of development of information society is substantiated. The essence of digital marketing as a targeted and interactive marketing of goods and services, which uses digital technologies to attract potential customers and retain them as consumers, is clarified. The main marketing processes that are implemented using digital marketing technologies, which include marketing research on the Internet, marketing communications on the Internet and promotion and marketing of products over the Internet.

Keywords: marketing, digital marketing, internet marketing, online video, social networks, advertising, Internet activity, indicators, consumers.

Bezuhla L. *Regional Features of Ecotourism Activity Development in Ukraine: Comparative Analysis.* – P. 50.

At present, ecological tourism as a priority area of the regional economy needs transformational transformations that will help increase the tourist competitiveness of the regions of Ukraine and sustainable development of territories.

The purpose of this study is a comparative analysis of strategic documents in the development of ecotourism and infrastructure, taking into account regional characteristics. To achieve this goal, methods of analysis and synthesis, comparison, generalization, structural and logical analysis were used.

The article analyses the strategies of regional development for 2021-2027. Based on the analysis, it is established that in a significant number of strategic documents the priority areas include accelerating the achievement of competitiveness and innovation of the region's economy on the basis of smart specialization. Regional strategies do not address the creation of appropriate conditions for the formation of the institutional environment for the develop-

ment of ecotourism. Only in the Development Strategies of Lviv and Odesa oblasts, among the strategic goals, tourist attractiveness is recognized due to the formation of the appropriate infrastructure.

At the same time, the term "rural green tourism" is most often used in tourism and recreation development programs implemented in most regions of Ukraine. It is proved that there are differences and inaccuracies in the applied terminology on the problems of ecotourism. The programs usually talk about the formation of tourist infrastructure, but do not say anything about the creation of ecotourism infrastructure. The mechanisms of organizational, economic, informational, financial support for the development of ecotourism activities are not prescribed.

Therefore, it is expedient to make changes and additions to the Strategies of regional development until 2027 and programs for the development of tourism and recreation, the content of which is to include a set of measures to intensify the development of ecotourism and the formation of ecotourism infrastructure.

This will create a positive tourist image of the regions of Ukraine; increase their competitiveness and investment attractiveness; to ensure the growth of employment and the share of tax revenues from business activities in the ecotourism sector; increase the number of domestic tourists, including "weekend" tourists, sales of regional tourist products, the number of tourist routes, the number of newly created ecotourism and recreational facilities, the number of employees in the tourism industry.

Keywords: regional economy, ecological tourism, green tourism, ecotourism activity, ecotourism infrastructure, strategies of regional development, programs of development of tourism and recreation.

Bezzubko Y. *International Assistance for Reconstruction of Donetsk Region.* – P. 186.

International technical assistance helps to solve the current problems of countries. International Technical Assistance (ITA) is aimed at rebuilding the Donetsk region due to the effects of the military conflict. However, in modern conditions, there is an insufficient elaboration of both theoretical and practical issues of international assistance in Ukraine. The purpose of the article is to characterize the provision of international technical assistance in the reconstruction of the Donetsk region. Information on the ITA (2016-2019) was analyzed. The main directions of the ITA were identified: receiving humanitarian assistance; support for the development of entrepreneurship, development of education, restoration of the infrastructure of medical and educational institutions.

The study identified problems with the provision and using of ITA: the imperfection of strategic planning of ITA revenues; coordination of activities between donors and ITA recipients; inconsistency of the ITA with the tasks, strategies, priorities of socio-economic development of Ukraine and the tasks of sustainable development of the country; lack of a regulatory mechanism for obtaining and using ITA; effective monitoring and evaluation of the use of ITA; transparency in the use of ITA; consistency in work on MTD projects; inefficient use of MTD funds. External and internal factors to increase the efficiency of ITA using were identified. The following recommendations were proposed: international technical assistance should be provided on the basis of:

1. Coordination: with national, regional and local strategies; priorities and tasks of reconstruction of the Donetsk region from the consequences of the military conflict; activities of ITA donors and recipients in the processes of

project preparation, control and monitoring of ITA implementation.

2. Improvement of: ITA management methods (planning, budgeting, control and monitoring processes, calculation of efficiency from ITA using); a regulatory framework for the implementation of the ITA (adoption of the Law of Ukraine «On International Technical Assistance»).

3. Taking into account the state budget of Ukraine the resources of the international technical assistance.

4. Implementation of the mechanism of co-financing of ITA and recovery programs.

Keywords: international technical assistance. socio-economic development, recovery, Donetsk region.

Boichenko M. *Advantages of Branch Clusters for Old Industrial Regions.* – P. 46.

Among network formations, we can select cluster models that cover a wide range of social and economic aspects, organizing collaboration between diverse businesses located on a certain territory. Presently Ukraine has gained enough experience and knowledge to increase economic growth by itself, but the principles of domestic and foreign management practice in the field of creation and operation of clusters can be used to implement the development strategy of the region.

Together with the basic traits of clusters' classification, we identified their successful implementation; we outlined the major cluster models and provided examples of the most successful ones in the world including trans-border and Ukrainian.

One of the outcomes was that the main peculiarity of sectoral clusters is their networking organization form of entire production process: from supply to sales. We also found out what economic benefit the formation and functioning of such clusters gives and pointed out basic conditions for a sectoral cluster forming as a vital, sustainable, successful and efficient structure.

A sectoral cluster is the most efficient model for old industrial regions, their businesses do not merge completely, but establish a mechanism of collaboration, by so doing they preserve their individual status and cooperate with other businesses inside and outside the cluster. This is different from other entities. The basis of sectoral cluster forming is economic relations in the form of long-term contracts based on interaction between different actors within the cluster. A sectoral cluster gives the opportunity to small businesses to combine advantages not only of small but of large businesses as well. Sectoral clusters chiefly use horizontal linkages and specializations contributing to each other, producing higher results by using the advantages of businesses location and regional management possibilities. Sectoral clusters like government bodies are responsible for region development; they can attract additional investments, initiate innovative processes and solve certain social issues in the region.

For old industry regions, namely sectoral clusters are the efficient mechanism that will provide successful functioning of business rationally using the economic potential of the region and will establish its sustainable development.

Keywords: sectoral clusters, old industry regions, traits, models.

Bolotina Ye., Kvasha O., Stepanova A. *Research of Social Problems of Servicemen and their Families in the Conditions of Anti-Terrorist Operation.* – P. 117.

The article analyzes the current state of solving the problems of social protection of servicemen in the conditions of the Anti-terrorist operation. The analysis of normative-legal provision in the sphere of social protection of

servicemen and members of their families is carried out. A number of normative legal acts regulating the issues of social protection of servicemen and members of their families are analyzed.

The main directions of social protection of anti-terrorist operation participants are determined: creation of a single register of anti-terrorist operation participants, which will provide them and their families with an appropriate level of social protection and guarantees; building an effective model of monetary support for servicemen; creation of an effective mechanism for providing housing for servicemen and their families; increasing the efficiency of the existing system of benefits and compensations for anti-terrorist operation participants and members of their families; improvement of the mechanism of solving social problems in the conditions of military training, military and auxiliary service; creation of a system of psychological and physiological rehabilitation; provision of sanatorium treatment.

Keywords: armed conflict, social protection, servicemen, participants of anti-terrorist operation, social security; social and household support for families of servicemen.

Bryl I., Bryukhovetsky Ya. *Modern Directions and Levels of Research of Intellectualization of Economy and Enterprises.* – P. 172.

Modern trends in the intellectualization of the global economy, observed in recent decades, put forward as key sources of competitiveness of enterprises knowledge, intelligence, creativity of employees. The development of creative work allows to generate new goods, services and other intellectual products, therefore, the creation of conditions for effective intellectual activity is the main task of modern enterprises.

The purpose of the study is to substantiate the current directions and levels of research of intellectualization based on the results of international comparisons and the economic situation in Ukraine.

It is determined that in order to accelerate the intellectualization and development of innovative activity of staff in modern enterprises it would be necessary to: create and maintain an atmosphere of innovation in the team; to ensure the implementation of the strategy of intellectual capital growth and innovative development through the improvement of the system of incentives and motivation; recognize that radical changes are needed not only in the minds of workers, but also in the production, management organizational structures and their renewal in accordance with modern requirements of management processes.

The expediency of the research in the perspective of solving issues of determining the levels and areas of research, as well as the financing of intellectualization processes is proved. When developing directions for determining the current state of intellectualization, it should be studied by levels (individual, microlevel, mesolevel, macrolevel, megalevel); by areas (intellectualization of the individual, management systems, labor process, enterprise, intellectualization of the economy and entrepreneurship as a factor of state development and intellectualization of society) research according to the levels of functioning of the economy; by financing the processes of intellectualization depending on the activities of the enterprise: financing of intellectualization from the operating activities of the enterprise, at the expense of its own authorized or borrowed capital, through investment activities.

The study of intellectualization in accordance with international comparisons of economic development indices of Ukraine and analysis of the economic situation in the country proves the superiority of its leadership in research and development, the emergence of new knowledge,

development of high-tech production and creation of mass innovative products, digitalization.

Keywords: intellectualization of the economy and enterprises, intellectual capital, industrial production, economic activity, digitalization, competitiveness.

Bryukhovetskaya N., Ivanenko L. *Intelligent Industries of Ukraine: Major Players and Trends in the Pharmaceutical Industry.* – P. 3.

The results of a study of the current state and development trends of domestic enterprises-manufacturers of pharmaceutical products and drugs, the relevance of which is due to the need for scientific and methodological support of digital transformation of business models of enterprises in the real sector of the Ukrainian economy, are presented. In the context of aggravated competition, the need to create conditions for the development of the domestic pharmaceutical industry is characterized by specific innovative processes, a complex structure, a large number of high-tech jobs, high investment attractiveness, is an essential condition for improving the quality and competitiveness of pharmaceutical products in the domestic market, intellectualization of enterprises. The purpose of the article is to establish trends in the development of pharmaceutical enterprises to further determine the methods of functioning and development of intellectualized industries in Ukraine.

It has been determined that during crisis periods, the dynamics of industrial production of enterprises with a high level of intellectualization is characterized by relative stability against the background of a general decline in business activity. The influence of changes in the direction of global trends in the development of the world pharmaceutical market on the domestic pharmaceutical industry has been established: a double-digit growth trend in sales of prescription drugs (double-digit growth) persists due to the implementation of the reimbursement mechanism, as well as an increase in hospital purchases. Maintaining the market growth trend and the corresponding prolongation of state programs such as "Affordable Medicines" contributes to an increase in demand in the domestic market, which can become a stimulating factor for the further development of domestic pharmaceutical manufacturers – the growth of their business, innovation and investment activity.

The analysis indicates a high level of resilience of the pharmaceutical industry and the enterprises that form it to crisis influences, optimistic expectations regarding further moderate growth in the industry, potential growth in the investment attractiveness of domestic enterprises and their high adaptability to transformations of the business model towards its further digitalization and intellectualization.

Keywords: intellectualized Industries, pharmaceutical industry trends, major industry players, government support instruments.

Burtseva O. Ye. *Transformation of the health protection system as a component of the national security of Ukraine.* – P. 123.

The article considers the impact of globalization on the state and development of the national security system, the sphere of national security management, in particular health care.

The approaches of scientists to the formation of the problem of ensuring the national security of Ukraine in the political, economic, socio-cultural, informational and environmental spheres are considered.

Based on the analysis of the processes of transformational changes in the national health care system, it is proposed to introduce organizational and managerial, regula-

tory and legal principles and criteria for evaluating activities.

The characteristics of subjects and objects of national security of Ukraine are given.

The components and essence of national security of Ukraine are generalized.

The results of the health care reform of Ukraine have been studied.

It is proved that in modern conditions the concept of national security is expanding due to the inclusion of new spheres of public life.

Based on the analysis, it is proposed to add a separate structural element of the national security system "safety and public health", the essence of which will reflect the state of protection of physical and mental health and the ability to feel effective state support for quality medical services. public health care sector and private medicine.

Keywords: health care, medical reform, transformation, national security of Ukraine, globalization, security and public health.

Gitis T., Milyanovska O., Rindin G., Lushchik L., Agulov O. *Research of the State Policy of Ukraine Regarding the Formation of a Living Wage as the Basis for Ensuring Social Guarantees.* – P. 112.

The state social policy of Ukraine is aimed at providing social guarantees for the population. The basis for the formation of social guarantees is the living wage, which is established and regulated at the legislative level. The article examines and identifies the main existing and predicted trends in the dynamics of the legislatively established and actual living wage in Ukraine. According to the results of the study, it was found that the mechanisms of state policy of Ukraine regarding the formation of a living wage as the basis for ensuring social guarantees are insufficiently effective. In this regard, the following measures and recommendations are proposed: modernize and regularly update the minimum set of the consumer basket, ensure its compliance with the real needs of the population, both at the physiological and social levels; improve the methodology for determining the cost of a set of consumer basket; to introduce the European experience, which is that the object of the establishment of the living wage is not individuals, but the average family; include taxes in the living wage for able-bodied persons; ensure an increase in the size of the legislatively established subsistence minimum, laid down in the State Budget of Ukraine, to the actual size of the living wage, which is determined by the Ministry of Social Policy of Ukraine

Keywords: state social policy, state social guarantees, standard of living, incomes, living wage, approximation, consumer basket.

Hutsaliuk O., Havrylova N. *Influence of Marketing, Financial and Digital Technologies in the Development of Infocommunication Sphere as a Component of Innovation Infrastructure.* – P. 166.

The purpose of the article is to consider and analyze marketing, financial and digital technologies that influence the development of the infocommunication sphere as a component of the innovation infrastructure.

The main components of the infocommunication sphere are considered in the article. The essence of marketing, financial and digital technologies and their influence on the development of infocommunication sphere is revealed. The financial, marketing and digital components of information communication development are analyzed. The necessity of development of infocommunication sphere for participants is considered: public authorities,

business structures, population. Prospects of infocommunication technologies as a component of innovation infrastructure are considered.

The scientific article considers the integral system of the infocommunication sphere as a component of the innovation infrastructure, considers the process of interaction of the participants of the infocommunication sphere, analyzes the expenditures of the State budget for the infocommunication sphere. Considerable attention is paid to the prospects and expected benefits of the introduction of marketing, financial and digital technologies for the infocommunication sphere. The advantages of development of infocommunication sphere for participants are considered in the work. For business, these are social contributions of employees, corporate tax, VAT, registration of a new company, submission of statistical information, customs declarations, environmental permits, public procurement. For citizens, the list is more extended, job search, social benefits, personal documents, car registration, public libraries, application to the police, application for a building permit, marriage and birth certificates, applications for university admission, change of address, health services. Measures for further development of the information society in Ukraine are considered.

Thus, the identified strategic objectives of creating a modern innovation system, which will include technology and science parks, venture funds, technology transfer networks, etc., requires the introduction of public-private (public-private) partnerships in the innovation sphere and should be aimed at legislatively establishing incentives for new industries, as well as companies in the field of infocommunications.

Keywords: infocommunication sphere, innovation infrastructure, budget expenditures, business structures, information support, marketing, financial and digital technologies.

Khandii O., Shamileva L. *Experience of domestic enterprises in the conditions of quarantine restrictions: social and labor aspects.* – P. 89.

The system of social and labor relations proved to be the most vulnerable to the impact of the financial and economic crisis and the Covid-19 coronavirus pandemic, and most of all suffered from measures aimed at overcoming the spread of coronavirus disease.

The experience of domestic enterprises in the conditions of quarantine restrictions was investigated in the article. The most common personnel decisions during quarantine, including transfer to part-time employment, remote work, vacation, dismissal, were analyzed. Their impact on the national labor market was analyzed.

The main negative trends in the system of social and labor relations due to the economic recession and quarantine restrictions on economic activity during the Covid-19 pandemic were identified. The volumes and levels of official and hidden unemployment were determined, their comparative analysis was carried out on the basis of statistical data and the results of sociological surveys. The uneven nature of hidden unemployment by type of economic activity was determined.

The loss of working time for the second quarter of 2020 as a result of the introduction of strict quarantine restrictions was calculated. The imbalance between labor supply and demand, changes in attitudes and behavior of participants in the labor market, which act as an indicator of crisis processes in the field of employment, were characterized. The reasons for the decline in job search indices, declining labor supply, imbalance and weak labor market flexibility in the short term have been identified. The

main trends and patterns of the labor market, changes in employers' requirements for job applicants were described. The decline in incomes of the working population, the change in their structure due to the reduction of wages in the fall of sales and income of enterprises was studied.

It is emphasized that the methodology of data collection by the State Statistics Service and the State Employment Service does not provide the opportunity to obtain complete operational information and under these conditions for rapid assessment and analysis of the situation it is necessary to use additional information from state and non-state online resources, sociological surveys and others sources.

Keywords: quarantine restrictions, loss of working time, hidden unemployment, social and labor relations, labor market.

Kryvun M. *A System of Food Providing for the Population without Market of the Food.* — P. 232.

This article analyzes the fundamental differences between the functioning of the food supply system in the Soviet Union and the developed capitalistic countries.

The system of food providing the population without free market functioned for almost the whole of the twentieth century in the territory of 15 modern countries, including Ukraine, within the framework of state formation named the Soviet Union. The leadership of this formation has set an ambitious goal to create a self-sufficient economy that would independently meet all its needs with its own production.

The purpose of this study is to provide a critical overview of the food supply system in the absence of a food market. There is an assessment of the development of food production factors, as well as the distribution of food, their receipt by direct consumers.

This article reviews the formation and development of food production factors. It was determined that their use in food production was extremely unsatisfactory in terms of fulfilling the tasks of providing the population with the necessary food. The common cause of their inefficient functioning (in particular, scientific and technological progress) is the destructive development of the individual qualities of the human personality in the Soviet Union. It was the result of the first violent attacks on the freedom and life of the population of the Soviet Union by the totalitarian regime, and then the forced narrowing of the ways of developing human talents to the "Soviet man" stamp. As for the food supply system of the population, it also contributed to the development of the human personality of the citizens of the Soviet Union. The limited assortment and the deficit that has generated long lines for food both have adversely affected the population of the USSR as a whole.

Keywords: agricultural in the Soviet Union, food providing in the Soviet Union, development of the food supply system in the Soviet Union, quantity of produced food in the Soviet Union, population needs of food in the Soviet Union, planned economy, standard of living in the Soviet Union, Soviet Union economy.

Latysheva O., Yevtushenko M., Pronin S., Budoviy M. *Social Protection of the State: the Essence, Models and Features of Security.* — P. 95.

The article analyzes the legal framework, professional literature, statistical and analytical reports, Internet sources to determine the essence of social protection, models and indicators of its provision.

The category of "social protection" is much broader in its content and it includes the concept of "social security" have been determined. The characteristic features of

social protection models in European countries have been clarified. The models of social protection in European countries are aimed at compensating citizens for losses due to unemployment, loss of housing, illness, disability, occupational injuries, loss of breadwinner, old age and others.

The paper examines and clearly presents the dynamics of some indicators that characterize the level of poverty and other parameters of social protection. The absence of geographical indications in a situation of relative poverty is proved. There is a general decrease in differentiation among the poor, and the approach of its income (expenditure) to the poverty line against the background of increasing the value of the poverty line by all monetary criteria, as well as increasing the relative poverty line on the European Union equivalence scale.

As a result of the analysis and generalization of the normative-legal base, scientific works of domestic and foreign authors the specificity of models and means of social protection in the world practice and in Ukraine is determined.

Keywords: social protection, social security, models of social protection, poverty level, degree of income (expenditure) differentiation, poverty line.

Liashenko V., Osadcha N., Shevchenko V. *World trends in the development of the nuclear energy complex and their impact on the nuclear industry of Ukraine.* — P. 20.

The article analyzes development trends of the nuclear-industrial complex. Among the main problems of development of nuclear-industrial complex determined inadequate legal framework, lack of investment, the required amount of enriched uranium in nuclear fuel purchased by Ukraine only in the Russian Federation.

The necessity of development sequence the stages of the innovation-oriented development of nuclear-industrial complex of Ukraine on the basis of strategic determinants. Directly the nuclear-industrial complex, which is the leading element of the nuclear energy complex of Ukraine can be considered a complex sector of the national economy that includes production of uranium, which forms the basis to meet the needs of nuclear power plants in natural uranium in the medium and long term; Zirconia production, which includes the establishment of the production of zirconium, which is the main structural material for the fabrication of nuclear fuel, given its unique physical properties of the weak interaction with neutron flux in the reactor-core; manufacture of ion-exchange materials and to ensure the full production of uranium of Ukraine; production of fuel assemblies and components as a key link in the creation of our own nuclear-fuel cycle; research, design and information support of scientific research. In Ukraine there is no specialized institution that would deal with the coordination of the research questions regarding the development of nuclear-industrial complex.

The significance and weight of the atomic-industrial complex of Ukraine in the creation of the gross domestic product is not significant, but its role is important in ensuring economic security and achieving energy independence of the country. The state of the atomic-industrial complex in other countries of the world has been investigated.

For the development of nuclear-industrial complex, it is advisable to use an innovative approach. This approach is represented as a set of three interconnected units, namely: methodical-information unit; diagnostic-estimated; estimating procedure.

The necessity of increasing the volume of uranium mining, the level of its enrichment and at the same time solving environmental issues of waste disposal has been substantiated.

Keywords: nuclear-industrial complex, industry, energy sector, energy security.

Lyakh I. *Possibilities for venture financing under the integration of Ukraine into the European innovation space.* – P. 75.

The paper is devoted to the issue of Ukraine's integration into the innovation space of the European Union, in which a special role belongs to venture business, which differs from other forms of innovation in terms of capital mobilization, source structure and investment conditions, as well as the use of new financial instruments.

It is argued that the pace of Ukraine's approaching with the EU in the field of innovation is not satisfactory: there are some positive changes, but many problems have been identified, in particular with venture financing of innovation. An analysis of venture agreements of asset management companies among mutual investment institutions (MIIs) shows that venture funds do not invest in high-tech industries, with the exception of some branches of financial services and ICT. The most common cases of financial support from venture capital in Ukraine relate to such economic activities as: construction, trade, hotel and tourism business, processing of agricultural products, insurance, publishing.

In recent years, there has been a trend of moderate and extensive growth in the Ukrainian asset management sector, mainly due to the activity of new funds. The development of venture capital funds in Ukraine concentrates on the leading regions in measuring their contribution to the country's economic development. As before, the level of concentration of venture business funds is growing, mainly in the capital and Kyiv region.

The paper substantiates the need and proposes measures to overcome the regional asymmetry in the provision of MIIs financial services, based on strengthening the interaction between mutual investment institutions, on the one hand, and investors and issuers of securities, on the other hand. These measures will help ensure investment efficiency and reduce transaction costs related to this process. To this end, it is important to create an appropriate ecosystem of innovative investment, which will provide access to financial services provided by MIIs to all potential investors in the securities market (citizens and the business community of the country), regardless of regional affiliation.

In recent years, there has been a trend of moderate and extensive growth in the Ukrainian asset management industry, mainly due to the activity of new funds. The development of venture investment funds in Ukraine focuses on the leading regions in terms of contribution to the country's economic development. As before, the level of concentration of venture industry funds is growing, mainly in the capital and Kyiv region. The article substantiates the need and proposes measures to overcome the regional asymmetry in the provision of CII financial services, based on strengthening the interaction between mutual investment institutions, on the one hand, and investors and issuers of securities, on the other hand, which will help ensure investment efficiency and reduce related to this process transaction costs. To this end, it is important to create an appropriate ecosystem of innovative investment, which will provide access to financial services provided by CII to all potential investors in the securities market (citizens and the business community of the country), regardless of regional affiliation.

Keywords: European innovation space, integration, venture financing, mutual investment institutions, regional asymmetry, innovation ecosystem.

Martynenko D. *Definition and assessment of homogeneous regional zones according to the state of innovative development.* – P. 190.

This article contains the results of research in the field of regional development of Ukraine, in particular in terms of quantitative and qualitative characteristics of innovative development, in order to develop an approach to the formation of innovative clusters and improve regional development. The proposed approach is based on an agglomerative cluster procedure using the "neighbor" method, which allows grouping of homogeneous regions. As a result, the regions are clustered into 3 homogeneous clusters according to the level of innovation development. Also, the key indicators of innovative development are investigated, for each newly created cluster, with the substantiation of expediency of clustering in the corresponding kind.

Keywords: clustering, cluster analysis, grouping, innovative development, regional development, innovative enterprises, costs for innovation, strategy for managing regional development, technological processes, innovative products, dendrogram plots.

Minochkina O. *Bringing Property and Business Relations into Line with the Constitution of Ukraine in the Context of Decentralization.* – P. 221.

At this time, the need is being determined to revise the existing approaches to the study of transformation processes in the economy and society in order to develop appropriate reform measures based on new methodological foundations. A scientific understanding of the driving forces of socio-economic progress requires the determination of its material basis and the role of the economic structure of society in it, with a special significance of property relations. It is about changing the foundation, restructuring and creating new forms of development. The basis on which the further development of the transformational society depends is property relations. The process of post-socialist transformation is viewed by the author as an institutional complex based on the property system. The scientific novelty of the research lies in the development of theoretical and methodological foundations for a systematic study of property relations, identification of the institution of property as a jointly shared resource system and substantiation on this basis of the prospects for transforming the socio-economic system in compliance with the provisions of the Constitution of Ukraine concerning property relations. Separate proposals for changing the Economic Code of Ukraine and their justification in accordance with the developed concept are presented.

The proposed approach makes it possible to understand the real mechanisms of building a new society, in which the civic community is not just an association of free self-governing associations, but above all a society in which individual citizens are its main components. In the process of adjusting innovative production within the territorial community, interdependent processes of social consolidation and strengthening of the state are launched; a new system of social order is being created that regulates the behavior of the main social subjects in the context of the implementation of the strategic goals of the state cooperation is being adjusted between science, government, society and the world community.

Keywords: methodological approaches, concept, property system, institution, jointly shared resource system, convergent institutional mechanism, management, self-organization, self-government, socio-economic system, transformation, reform, strategy, innovation infrastructure, entrepreneurship, Constitution, system of social order.

Mysnyk K. P. *Institutional conditions for the development of the system of economic investigations at enterprises.* – P. 158.

At present, there is a need to find new mechanisms for conducting economic investigations in the field of economic activity of enterprises and the introduction of effective methods of control, which can significantly reduce the risk of financial and economic crimes.

The purpose of this study is to substantiate and develop proposals for the creation of appropriate institutional conditions for the development of the system of economic investigations in enterprises. To achieve this goal, methods of analysis and synthesis, comparison, generalization, statistical analysis, expert survey, structural and logical analysis were used.

The article analyzes and generalizes scientific approaches to defining the essence and content of the concept of "forensic". On the basis of expert surveys of international companies, the peculiarities of forensics as a method of economic investigations at Ukrainian enterprises have been identified. A statistical analysis of the main indicators of administrative offenses in Ukraine has been performed.

To ensure the development of the system of economic investigations at enterprises, it is proposed to create appropriate institutional conditions, namely:

- at the legislative level to define the essence of the concept of "forensics as a method of economic investigations in the field of economic activity", its principles, features, legal, organizational and financial principles of regulating development in enterprises;

- to form an appropriate institutional environment, i.e. institutions that would control and regulate the process of economic investigations. For example, legislative work is currently under way to establish the Bureau of Financial Investigations as the central executive body that implements state policy to prevent, detect, stop, investigate and detect criminal offenses in the field of economic activity that directly or indirectly harm the public interest. in the field of finance. That is, it is planned to create a single body in which to investigate all economic crimes against the state;

- to form an integrated structure of interaction between financial institutions and central executive bodies for the organization of forensics at enterprises of various types of economic activity and organizational and legal forms of ownership;

- to develop an organizational and economic mechanism for managing the development of the system of economic investigations at enterprises;

- to develop the mechanism of information support of development of system of economic investigations at the enterprises with use of digital technologies.

Keywords: economic crimes, system of economic investigations, forensics, institutional conditions, institutional environment, mechanisms of institutional support, financial institutions, organizational and economic mechanism, information support.

Novikova O., Logachova L., Krasulina Ya. *Problems and Prospects of Social Security System Development in the Digital Economy.* – P. 80.

The article is devoted to finding ways to solve the problems of transformation of social and labor relations in the digital economy. The article considers the problems of the functioning of the social security and social insurance system due to the rapid spread of new forms of employment, the reduction of the share of employees – payers of social insurance contributions.

The norms of international labor law set forth in the ILO conventions on the minimum standards of social security and the preservation of rights in the field of social security are analyzed. It is substantiated that the proliferation of distance employment forms, new forms of employment in the economy of digital platforms in a globalization context, increase the importance of international agreements and legal interstate documents in the field of labor relations.

Perspective directions of development of the social insurance system as an effective mechanism of counteraction to social risks are investigated. The content and advantages of well-known social security systems, in particular, social insurance, universal access, insurance savings funds, individual private accounts, responsibilities for enterprises, social assistance are revealed.

The necessity of developing the concept of reforming the social security system in Ukraine in the conditions of digital development is substantiated, the constituent concepts and perspective directions of reforming the system are offered.

Keywords: digitalization, social and labor relations, employment, precariat, social risk, social security, social insurance.

Pidorycheva I. *Institutional Safeguarding of Functional Expanding of Regional Scientific Centers of NAS of Ukraine and MES of Ukraine in the Context of Smart Specialisation (on the Example of the Prydniprovskiy Economic Area).* – P. 63.

With the signing of the Association Agreement between Ukraine and the EU, the amendment of the Constitution of Ukraine regarding the implementation of Ukraine's strategic course towards gaining full membership in the EU, improvement of the National Security Strategy of Ukraine, in which European integration is recognized as the main direction of development of the Ukrainian state, Ukraine made the civilizational choice. The implementation of this civilizational choice obliges Ukraine to follow the path of the implementation of European integration reforms, to adopt the rules, norms and practices of the EU for successful integration into the European space and the system of formal institutions of the EU. This, among other things, concerns the need to implement the European approach to territorial division and regional policy, the introduction of the smart specialisation approach into the system of strategic planning for regional development. The development of regional innovation ecosystems and the building of effective relationships between all their actors play a decisive role in the successful implementation of smart specialisation strategies.

The system of interrelationships between the actors of the regional innovation ecosystem of the Prydniprovskiy economic area is analysed for their presence and intensity in comparison with other regions and Ukraine as a whole. It has been determined that both national and regional innovation ecosystems of Ukraine (including the Prydniprovskiy economic area) lack effective relationships between their key actors.

The scientific and institutional provisions and recommendations for the formation of regional innovation ecosystems at the level of economic regions of Ukraine that meet the requirements of the European classification NUTS 1, in the context of the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU and the smart specialisation approach, have been substantiated. They are the following: to empower of Regional Scientific Centers of NAS of Ukraine and MES of Ukraine with additional powers to coordinate relations between actors of

regional innovation ecosystems within the areas of their action, as well as to amend and supplement of the Law of Ukraine «On Scientific and Scientific and Technology Activities» to expand the functions and powers of Regional Scientific Centers, turning them into effective interregional focal points for innovative development.

An approach to the formation of the Podillya regional innovation ecosystem within the Podillya economic area has been proposed. On the basis of the Prydniprovskiy Scientific Center of NAS of Ukraine and MES of Ukraine, it has been proposed to implement several experiments, firstly, on the formation of the Prydniprovskiy regional innovation ecosystem; secondly, on the creation of interregional public union «Platform for innovative development «Pridneprovie»», which can become a «factory of thought» on ways and means of restarting relations between actors of the regional innovation ecosystem and neo-industrial revival of the Prydniprovskiy economic area.

Keywords: innovation ecosystem, regional innovation ecosystem, Regional Scientific Centers of NAS of Ukraine and MES of Ukraine, economic area, European integration, smart specialisation.

Poltorak A., Palamarchuk V. *Monitoring of the Financial Security State's of the Households and its Impact on the Ukraine's Financial Security Level.* – P. 145.

Introduction. In the current conditions of unstable economic situation in the country, the impact of the COVID-19 pandemic, quarantine restrictions in the lives of citizens and business, it is necessary that the country's financial system can quickly adapt to changing conditions and minimize possible negative impacts. This is due to the development of effective ways to strengthen the financial security of households and the financial security of the state. The current situation in the world and the country creates both additional opportunities to strengthen the financial security of households and financial security of the state, and new threats, so there is a need to monitor the financial security of households and study its impact on financial security of Ukraine.

Purpose. The main purpose of the article is monitoring the state of financial security of households and its impact on the level of financial security of the state in modern non-standard conditions.

Results. The state of financial security of households and its impact on the level of financial security of Ukraine was monitored. The dynamics of the number of households in Ukraine is studied. The main factors influencing the level of financial security of households depending on the area of origin are considered and their dynamics during the analyzed period are analyzed. The dynamics of the level of financial security of the state and the index of human development is studied.

Conclusions. The hypothesis of the influence on the dependent variable – the level of financial security of Ukraine of independent indicators (human development index and GDP per capita), which affect its formation and strength and characterize the state of financial security of households. It is substantiated that there is a direct connection between independent and dependent variables. It is proved that the developed model according to Fisher's F-test is adequate. Mathematically, there is a strong relationship between independent and dependent variables, which confirms the feasibility of implementing measures to increase the level of financial security of households in modern conditions and, accordingly, the indicators that shape this level to ensure the financial security of Ukraine.

Keywords: household; financial security of the state; financial security; financial security of households; financial system; pandemic.

Savchenko L., Gritsenko S. *Analysis and classification of possible schemes for consolidated delivery of LTL cargo.* – P. 139.

Modern trends in the development of logistics allow us to speak about a significant number of LTL (Less Truck Load) cargo shipments, and the dynamics of demand for such transportation is positive. Thus, the transportation of small cargo (up to 5 tons) should be theoretically and methodically procured, taking into account modern technologies for building efficient supply chains.

One of the methods to increase the efficiency of LTL cargo transportation is the use of consolidation technology. The main advantage of consolidated transportation of small consignments is associated with the "economies of scale", which allows to reduce the transportation cost of a consolidated consignment by replacing several vehicles of small and medium carrying capacity with a significantly smaller number of heavy vehicles.

Attention is focused on the efficiency of consolidated LTL cargo transportation in terms of impact on the environment and social life of the population. Thus, consolidation helps to reduce the total amount of harmful emissions into the atmosphere, minimizing air pollution, as well as reducing the impact on the logistics infrastructure, including traffic congestion.

The purpose of the article is to analyze possible schemes for the delivery of LTL cargo, with particular attention to the possibility of consolidation and assessment of its advantages and disadvantages, as well as the formulation of classification features and types of LTL delivery schemes.

The article analyzes the methods for forecasting the demand for transportation between regions (territorial zones). An assessment of the demand for LTL cargo transportation between regions of Ukraine was made based on the platforms lardi-trans.com and della.ua.

The advantages, limitations and additional costs associated with the use of consolidation centers for the transportation of LTL cargo are analyzed.

The main attention is paid to the basic types of transport schemes that can be used for interaction between shippers and consignees of LTL cargo. The classification features of possible schemes and types of LTL cargo delivery schemes with and without consolidation have been determined. Accordingly, a comprehensive classification of LTL cargo delivery schemes has been proposed. Possible LTL delivery schemes are analyzed according to the proposed classification criteria. The LTL cargo delivery schemes outlined in the article allow logistician to analyze the existing options and choose the most rational one in certain conditions.

Keywords: LTL (small) cargo transportation, cargo consolidation, delivery schemes, advantages and disadvantages of consolidated transportation.

Serdiuk O., Petrova I. *Theoretical Causes of the Problem of External Effects.* – P. 180.

The theoretical leakage of external effects in economic theory is revealed. The external effect is manifested in the form of material costs of third parties that are not directly involved in the business transaction, that is, where the activities of individual entities negatively (or positively) affect the activities of other entities that are not with them in market relations. The idea behind the study is that the theory of external effects is based on the views of scientists

who have formed under the influence of the institutional environment from which they came. It is revealed that the pluralism of British society, originating from the institutional environment of the country, became a prerequisite for the formation of two antagonistic theories of leveling external effects - the theory of A. Pigou and R. Coase. According to A. Pigou theory, external effects are derived from unregulated markets. Based on the fact that external effects are derivatives of the free market (which defends neoclassicism), which make it impossible to maximize production efficiency (according to the marginalization theory), A. Pigou concludes that the state should take measures to overcome them. R. Coase held the opposite view, since the quintessence of his theory was transaction costs. According to R. Coase, such costs are much higher in terms of government regulation of economic activity than in direct contact with economic entities. That is, mediating actions of the state (redistribution of a resource and a product between subjects), costs society more expensive, than the direct agreement between subjects. It follows that, as a whole, it is more profitable for society to solve the problem of external effects at the producer and recipient level than to rely on the issue on the state. Analyzing the theories of external effects, it is found that A. Pigou considered social welfare in a qualitative dimension, while R. Coase quantified. It is established that the basis of A. Pigou theory is based on the principle of marginal utility, according to which, moving the product from wealthy to less wealthy citizens should maximize the quality of life of society as a whole; R. Coase, in his turn, interpreted social well-being as the aggregate of individual material gains that citizens had to grow by minimizing transaction costs. It was found that each of the researchers initially inferred the problem of external effects from their own ideas about well-being, and therefore their theories were mixed.

Keywords: welfare, external effects, theoretical origins, institutional environment, transaction costs, state, society.

Shevtsova H. *Current Trends and Priorities of the European Chemical Industry's Development: an Analytical Review.* – P. 36.

The article highlights the results of analysis of current trends, factors, priority areas and institutional tools for the European chemical industry's development. The relevance of the research topic is due to the importance of finding ways to overcome the inertial scenario of the Ukrainian chemical industry's development, involving the best European experience in innovative modernization and using the institutional instruments for sectoral cooperation with European countries.

In this work we study the dynamics and structure of European chemical manufacturing and identify the factors that reduce its global competitiveness. We reveal the strengths and weaknesses of the chemical complexes of the European chemical business' leading countries, as well as the Scandinavian countries and countries of Central and Eastern Europe. Today, a highly qualified workforce, powerful production, transport and logistics infrastructure, advanced technologies, resource and energy efficiency, digitalization, highly developed sectoral innovation ecosystem, integration into global value chains, strong intersectoral and interregional collaboration, and environmental protection are important components of the chemical business' efficiency. We focus on the advantages of the cluster form of chemical production organization and demonstrate the features of its application in various European regions / countries. Our research shows that achieving the Sustainable Development Goals is the starting point for most

modern chemical innovation and the source of long-term sustainable growth in the chemical sector.

In the author's view, it is advisable to look for promising ways of innovative modernization of the Ukrainian chemical industry at the regional level when developing smart specialization strategies, taking into account interregional and intersectoral synergies, as well as the potential of strategic partnership with the European Chemical Regions Network.

Keywords: European chemical industry, chemical manufacturing, innovative development, competitiveness, cluster, sustainable development goals, smart specialization.

Shmatko N. *Regularities of the Process of Organizational Changes in the Management Structure of the Enterprise.* – P. 58.

The article defines the content of the concept of "stability of the economic and production system"; obtained a meaningful identification of the concepts "sustainability of economic and production system" and "sustainability of organizational development of economic and production system", the difference between which is taken into account the dynamics. The regularities of the enterprise development processes are determined, namely the consideration of the nature and regularities of organizational transformations of the enterprise management structure in the context of ensuring its sustainable development takes place within two conceptual approaches - subjective and objective, the differences between which are related to their inherent differences. In determining the goals, driving forces and mechanisms of such transformations; regularities of the processes of organizational development of the economic and production system of the enterprise are developed.

The dynamics of internal organizational changes in the context of enterprise development will be determined by the potential impact of such changes on its adaptive properties, which, in turn, will further find appropriate expression in the formation of adequate potential responses to external stimuli

This approach largely corresponds to the position for which the company is considered in terms of socio-economic system of a higher level of organization. In addition, such an approach can also be considered acceptable and productive in predicting the dynamics of enterprise development by the participant of interaction with him. The application of a subjective approach, based on the consideration of organizational transformations as a manifestation of adaptive and (or) purposeful variability of the enterprise, also finds, in particular, fruitful application in the concept of business process reengineering.

Keywords: enterprise, organizational changes, enterprise management, subjective approach, economic and production system.

Simakov K., Fedorenko K. *Banking Interest and Discount Policy as a Tool for Monetary Regulation of Price Stability.* – P. 152.

The article examines the current state and prospects and directions of development of the bank's monetary policy. An important problem of financial management in today's market conditions is an effective monetary policy that links the required volumes of banking product with the acceptable overall level of rates and the relative value of the net interest spread and margin. Equilibrium monetary policy combines the rates of borrowed and placed funds with the strategic objectives of the development of banking institutions, maintaining their profitability and financial stability. The essence of the interest rate policy of NBU and commercial banks, its impact on the banking system as a

whole is considered. The main goal of the interest rate policy are determined, the external and internal factors that shape it are considered. The basic principles on which the interest rate policy of the bank is based and the stages of its formation are studied. The dynamics of the discount rate of the NBU for 2008-2019 is analyzed. It is established that the competitiveness and stability of the bank depends on a well-developed interest rate policy, as a result of which the impact of interest rate risk extends to the financial results of the bank. The amount of interest also contributes to more efficient use of business entities' own funds, because, keeping them in the bank on a current or deposit account, they have the opportunity to receive additional income.

Keywords: NBU discount rate, refinancing rate, exchange rate, consumer price index, interest rate policy, credit policy.

Smyrnova I., Medvedieva T., Serehina O. *Research of problems of social protection of people with disabilities in Ukraine.* – P. 105.

The article examines the features of the functioning of the system of social protection of persons with disabilities in Ukraine. The basic normative-legal bases of realization of the corresponding direction of social policy and a modern condition of its financing are considered. The possibility of changing the practice of compensatory costs for the policy of promoting the employment of persons with disabilities has been identified. The analysis of actual problems of social protection of invalids in Ukraine is carried out and their reasons are revealed. It is emphasized that now it is expedient to improve the legal regulation of this type of social protection, and one of the important factors in achieving this goal is the normative consolidation of state social assistance to these categories of persons, its financing and timely payment. The subjects of policy implementation in this area have been identified. Ways to overcome problems at the level of different actors are suggested.

Keywords: social protection of the disabled; current issues of social protection of the disabled; financial support of social protection of the disabled; social policy, social standards, social assistance, pensions, social benefits.

Sytnyk Ye. *The Hypothesis about the Possibility of Using Complex Numbers to Analyze the Continuum of Organizational Changes.* – P. 16.

The article is devoted to relationship between organizational component of the nature of the firm and market transactions. Here a hypothesis was put forward about the possibility of using complex numbers to analyze the continuum of organizational changes. The mathematical method in the form of a complex plane of total costs for a quantitative description of communication mechanisms between organizational changes in firms and the market environment was proposed.

The total cost of a corporation or firm can be represented on the complex plane on which the cost values of costs will be plotted on the real axis in the generally accepted, market sense of this term. On the additional, or imaginary, axis there will be special units, understood as units of change in the organizational continuum and, possibly, the projection of transaction costs on the sphere of intra-firm organization.

Herewith, using complex numbers it is possible to change the notation of the so-called. Demsetz formulas, passing from its generally accepted form to the form using a complex number.

Using the proposed model, one can better understand the driving forces of organizational changes in corporations

and firms, linking them to transactional and other costs using a complex variable function. This will lead to a new understanding of the relationship between the organizational structure and the technological process during the transformation of resources into a product.

Keywords: transaction cost, complex numbers, complex plane of total costs, continuum of organizational change, organizational evolution.

Tkachenko N. M. *Regulations (Standards) of Accounting.* – P. 196.

This article researches the main points of The Law of Ukraine on Accounting and Financial Reporting in Ukraine, requirements to economic activities of enterprises, changes and improvement of methods, techniques and improvement of accounting forms according to correspondent articles; regulations (standards) of accounting.

Keywords: regulations, standards, accounting, law, operation, commitments, reporting, capital, incomes, expenditures, requirements, article, period, enterprise, changes, order.

Umanets T. V., Topalova I. A. *Formation and Planning of Resource Supply Chains at Regional Commodity Markets Based on the SCOR Model.* – P. 128.

Today dictates the need to reconsider the relations between the participants (subjects) of the regional economy. New trends and new approaches to doing business processes in the region require the construction of resource supply chains in the regions on the basis of self-development and self-sufficiency. There is a need to use the scientific apparatus on the basis of a system-integrated approach, which, according to the authors, is to identify sectors of the resource supply chains of regions on the basis of self-development and establish the relationship between them, forming them into a system (resources) and establishing feedback with the external environment.

The article reveals the essence of the formation and planning of resource supply chains in regional commodity markets based on the SCOR-model.

The study improved the conceptual and categorical apparatus of business process management at the regional level by introducing the concept of "resource supply chains of regional commodity markets" in a narrow and broad sense. The sectors of formation and planning of resource supply chains of regional commodity markets are proposed, namely: "supply – raw materials – production – distribution – consumption – utilization". The relations that arise during the business process between the participants of the resource supply chains of regional commodity markets according to the model "3D: space – time – movement" are determined.

The process of planning and formation of resource supply chains of regional commodity markets from the standpoint of integrated planning is characterized. It is recommended to form a chain of resource provision of regional and interregional responsible cooperation in the future on the basis of generalization of modern management technologies according to the model – "Flowchart SCOR".

Keywords: formation, resource supply chain, regional commodity markets, management technologies.

Vyshnevskiy O. *Goal-setting as the Basis of the Austrian School of Economic Theory.* – P. 9.

Modern schools of economic theory are predominantly based on the analysis of resources (factors of production) and their corresponding institutions (relations). But resources make sense only in the context of goals, the primary carrier of which is a person. The only school of

economic theory, the provisions of which are based directly on human activity, is the Austrian school. Therefore, the work is carried out rethinking the axiomatic provisions of this particular school from the standpoint of goal-setting and strategizing.

The work carried out a phenomenological reduction of key economic concepts (value, price, exchange, production, cooperation, profit, loss, demand, supply, interest, labor, capital) from the standpoint of goal setting. As a result, the following definitions have been proposed.

"Value" is the importance that a person attaches to goals. "Price" is the sum of the costs associated with achieving the goal. "Exchange" is the receipt of the other people's resources for achieving own goals through the refusal from their own resources of the achieving other people's goals. "Individual production" is an individual activity to create new means of achieving goals. "Cooperation" is a joint activity to achieve goals. "Profit" is an approaching to the goal. "Loss" is a distancing from the goal. "Market" is the process of obtaining the means to achieve one's own goals in exchange for the means of achieving another's goals. "Demand" is a requirement of the subject for the means to achieve its goals that do not belong to him. "Supply" is a subject's willingness to give up (through exchange) his or her means of achieving someone else's goals. "Percentage" is the relative value of the goal depending on the time factor, which is transferred to the means of achieving it. "Capital" is a set of means to achieve goals. "Labour" is an activity aimed at achieving goals.

The possibility of such a reduction proves the fundamental role of goals in the economic process, since it is the goals that manifest in the environment the means of achieving them, determine the nature and forms of human and organizational activity.

Ultimately, from the standpoint of goal-setting, conditions are created for the formation of an internally non-contradictory economic theory that is capable of synthesizing individual and public interests on the basis of coordinating goals.

Keywords: Austrian school of economic theory, goal, axiomatics, goal-setting, institute strategizing, phenomenological reduction.

Vyshnevsky V., Zaloznova Yu., Bryukhovetskaya N., Buleev I., Novikova O., Zemlyankin A., Lyakh O. *Comments and Suggestions of the Institute of Industrial Economics of the National Academy of Sciences of Ukraine to the Draft Rules for Awarding Scientific Degrees.* – P. 206.

The paper highlights the comments and proposals prepared by scientists of the Institute of Industrial Eco-

nomics of the National Academy of Sciences of Ukraine to the draft Rules for Awarding Scientific Degrees, developed by the National Agency for Quality Assurance in Higher Education (NAQAHE) and proposed for public discussion.

The proposals address the issues of organization of dissertation defence, improvement of organizational forms of presentation of materials, motivation of applicants for scientific work and involvement of young people in creative activities, increasing the prestige of science, problems of admission to the defence of dissertations of applicants, who are working in business entities, but not in educational and scientific institution, personal responsibility of members of the specialized academic councils for unreasonable decision-making, low level of professional expertise and unpretentiousness, as well as emphasizes the need to substantiate the provisions on funding pre-trial procedures and the defence of dissertations, especially in budgetary institutions.

In the paper considerable attention is paid to the requirements given in the draft Rules to applicants for the degree considering publications of main results of their studies. The proposed system does not provide a balance between the remuneration of scientists and the costs associated with the publication of their scientific results in journals, which are indexed in leading abstracting and indexing services. It is inexpedient to accept the proposed requirements for dissertations in the form of scientific articles for candidates for the degree of Doctor of Philosophy. The article provides a table of changes that are proposed to be made to the draft Procedure for publications.

Given that the process of preparation of higher qualifications scholars goes far beyond the powers and competencies of the NAQAHE, it is proposed to return to the system of the Higher Attestation Commission (HAC) as a supervisory body under the Cabinet of Ministers of Ukraine. This system has paid off over the years, along with the expansion of the rights, duties and responsibilities of higher education institutions and research institutions for the training of scientific personnel – doctors of philosophy and doctors of sciences. The important role of the Ministry of Education and Science of Ukraine and the National Academy of Sciences of Ukraine in scientific and methodological support and coordination of research works, which should become the basis of dissertation research, their examination and coordination of implementation, is also emphasized.

Keywords: doctor of philosophy, doctor of sciences, one-time council, specialized council, dissertation requirements, national agency, accreditation, defence procedure, publications, financing of defence procedure.